

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem čeku, uradu št. 13.633.

Partizanstvo nad vse.

Gospod Mussolini je z našimi mladimi lahko zadovoljen. Sijajno so opravili svoj posel — zanj. Protestni shod naših narodno obrambnih društev, ki so hotela manifestirati proti nasilni politiki Italije nad našimi brati v Primorju — je bil od mladincev razbit.

Nov adut ima tako g. Mussolini v rokah in smejuje lahko izgraja proti g. Pašiču ne samo separatizem Hrvat-ke, temveč tudi partizanstvo Slovenije. Težko je reči, kateri adut je močnejši. Kajti naj bodo Hrvati stokrat separatisti, vendar vemo vsi — in tudi Italijani, da bi v slučaju največje nacionalne nevarnosti pozabili Hrvati na vse razlikosti in da bi na skupnega sovražnika udarili skupno z drugimi.

Ne moremo pa tega reči o partizanih. Vsa naša zgodovina nas uči, da ni bilo bolj nevarnega strupa za naš narod, kakor je bilo partizanstvo. Ono je povzročilo vedno in ob najnevarnejših prilikah nevarnost naroda in Samova država ko tudi silno Dušanovo carstvo je bilo razrušeno samo od partizanstva.

To najnevarnejše partizanstvo pa je zaplesalo svojo orgijo tudi na včerajšnjem ljubljanskem shodu. Ni bila mar mladim niti resnost trenutka, niso bila mar mladim niti naša požrtvovalna narodna — obrambna društva, niso bila mar mladim niti čustva naših bratov tam preko, ki so zakrivali od bolesti, ko so videli to orgijo partizanstva, njim je bilo mar samo eno, kako bi udarili njega, ki se je upal postaviti njihovu partizanstvu po robu.

Iz sovraštva do dr. Ravniharja so žrtvovali svete interese bratov tam preko, iz grde maščevalnosti so diskreditirali naša narodna obrambna društva, iz partizanskih interesov so izdali nacionalno stvar.

Nezdružno navzdol gre tako pot mladincev. Od besedolomcev so padli na nivo razbijačev nacionalnih shodov, od partizanstva so zašli k protinacionalnemu delu in od klevet k dejanskemu terorizmu. Razbili so napredne vrste za dolgo dobo let, sedaj hočejo razbiti še vrste nacionalnih borcev.

Resnično! Gospod Mussolini se lahko zadovoljno smeje.

Ne more pa se smeje slovenska javnost, ki ne more in ne sme nikdar in nikoli priznati, da bi partizanski interesi ubijali vsenacionalno stvar. Zadoštilo silno tepe naš narod tujec, zločin je, da bi mu mi sami pomagali.

Zato velja za vsi našo javnost po včerajšnjem shodu samo eno pravilo: S partizani, ki postavljajo partizanske interese nad vsenacionalno stvar, s tem vrnemo iz slovenske javnosti! Nobenega obzira ne more biti do teh partizanov in ves njihov terorizem sme roditi samo eno posledico: še krepkejši stritev vseh poštenjakov, še emocijsko fronto vseh patriotov. To se mora zgoditi in se bo zato tudi zgodilo!

Silno se motijo gospodje mladinci, če mislijo, da bo njihov terorizem ustraševal pošteno javnost. Še nikoli ni v Sloveniji strahovala naroda kakaklika in tudi sedaj ga ne bo! Njihov terorizem bo rodil samo še močnejši odpor in nobeno vprašanje ni, kako bodo mogle ta odpor nositi slabotne in ne mladinci. Ker tudi to uči zgodovina, da še nikdar ni bil terorizem znak moči in še nikdar partizanstvo znak poštenja. Tudi najsilnejše tiranije so padle v prah, pa se ne bi zrušil teror slabotnih in nesposobnih mladincev.

Vsa njihova zgodovina je en sam dokaz njihove nesposobnosti in neizprosna usoda je hotela, da so se sedaj s svojim besedolomstvom in partizanstvom razkrili do gola.

Hvaležni smo jim za ta poslednji dokaz, ker je njihova in najbolj učinkovita njihova samoobsojda.

Težko so zadeli mladinci z včerajšnjim razbitim shoda naš narod, toda še težje samega sebe. Za vedno so se izločili iz vrst poštenjakov in patriotov, zakaj še vedno je dejal naš narod, da je narodni interes nad vsemi drugimi, še nikdar pa ni priznal naš narod tega, da je partizanstvo nad vse!

Seja narodne skupščine.

Debata o francoskem posojilu.

Beograd, 26. jan. (B) Seja narodne skupščine se je začela ob 9. uri in pol. Po izvršenih običajnih formalnostih in odgovorih na nekatere interpelacije se je prešlo k načelni debati o zakonskem predlogu glede posojila 300 milijonov francoskih frankov, sklenjenega med našo državo in Francijo.

Finančni minister utemeljuje zakonski predlog s potrebo gospodarske obnove naše države in spopolnitve in obnove najpotrebnejše oborožitve naše vojske. Pogoji posojila so zelo povoljni: 5 odstotne obresti, kurz al pari in 20-letni rok. Garancije za uporabo pa so: presežki monopolskih in carinskih dohodkov, ki so nekočkrat večji, nego izdatki na vsa posojila, ki smo jih sklenili pred vojno in po vojni. Posojilo dobimo v gotovini, toda uporabiti ga smemo le za nabave, izvršene v Franciji po francoskih zakonih in oblikah. S tem se obide stik s trgovci in industrijanci. Posebej je dogovorjeno, da gredo transportni stroški v breme posojila do naših pristanišč, ako bi se vršil transport z ladijami pod francosko zastavo. Odklonil je postavitev parlamentarnega odbora, ki naj bi nadzoroval uporabo posojila, češ, da vrši to nadzorstvo glavna kontrola.

Zemljoradnik g. Lazli je izjavil, da njegov klub ne more odobriti posojila,

ker uporaba ni precizirana in tudi niso dana nikakva jamstva. Za njim je govoril demokrat g. dr. Voja Marinković, ki naglašja, da obžaluje, da je vlada s svojim postopanjem pognala opozicijo do tega, da mora glasovati proti posojilu. Tudi on zahteva kontrolo, ker mora tudi naš narod vedeti, za kaj in kako se bo uporabljalo posojilo. Izjavlja, da bo glasoval demokratiški klub proti zakonskemu predlogu. Isto je izjavil musliman g. Salih Baljić. Ker g. Sušnik ni bil navzoč, se je debata zaključila.

Vojni minister je prečital izjavo, da mu je posojilo 300 milijonov francoskih frankov potrebno in povdarjal, da nimamo imperijalističnih namenov nego hočemo le ohraniti svobodo. Material bo nabavljala vlada neposredno od francoske vlade in njenih vojaških zalog. Nato se je debata zaključila.

Načelno glasovanje se je vršilo poimensko. Predsednik je ob 12. uri ugotovil rezultat: glasovalo je 164 poslancev, od teh 103 za, 61 pa proti predlogu. Opozicija je ugotavljala, da vlada nima kvoruma. Seja se je zaključila in prihodnja določila za ponedeljek ob 4. uri popoldne z dnevnim redom: specialna debata o posojilu. V ponedeljek se bo glasovalo o podrobnostih, ker ima zakonski predlog samo 3 člena, v torek pa ima priti na dnevni red proračun.

Zborovanje federalistov.

DR. KOROŠEC RADIČEV ODPOSLANEC. — RADIČEVCI PRIPRAVLJENI POMAGATI.

Zagreb, 26. jan. (Z) Zjutraj so dopotovali iz Beograda dr. Spaho, dr. Korošec, Hadži Kadić in polkovnik Dubovac. Ob 10. je pričela konferenca v prostorih hrvatske republikanske seljačke stranke, katere so se udeležili od strani HRSS dr. Maček, Predavac, dr. Krnjević, dr. Košutić in Pavle Rabić. V začetku konference je dr. Korošec, ki se je vrnil z Dunaja, izročil navzočim udeležencem pozdrave predsednika hrvatske republikanske seljačke stranke Radića. Nato sta dr. Korošec in dr. Spaho obvestila predstavnike hrvatske republikanske seljačke stranke o dosedanjem delovanju za usvareitev opozicijskega bloka. Dr. Maček pa je informiral udeležence o svojem nedavnem sestanku s predsednikom hrvatske republikanske seljačke stranke Radićem na Dunaju. Po teh medsebojnih informacijah se je razpravljalo o splošni politični situaciji in je bilo sklenjeno, da se razgovori o sestavi opozicijskega bloka nadaljujejo z vso silo. Ako bi pogajanja imela poveljni uspeh, bi bili predstavniki hrvatske republikanske seljačke stranke, kakor so se izjavili, pripravljeni, da nudijo potrebno pomoč in da v to svrhu odpošljejo v Beograd svoje poslance. Seja je bila zaključena ob 12 in pol in se je nadaljevala ob 4. popoldne. Na popoldanskem sestanku se je razpravljalo o parlamentarni situaciji v sploš-

nem in v poednostih ter o vseh aktualnih vprašanjih notranje in zunanje politike, zlasti pa o jugoslovenskem - italijanskem sporazumu. V razgovorih so določeni poedini slučaj, ko bi predstavniki hrvatske republikanske seljačke stranke šli v Beograd.

Zagreb, 26. jan. (Z) O zborovanju hrvatske republikanske seljačke stranke, Slovenske ljudske stranke in muslimanske opozicije je izdan sledeči komunik. V soboto 26. t. m. so se sestali v Zagrebu v prostorih hrvatske republikanske seljačke stranke predstavniki hrvatske narodnega zastopstva, predstavniki slovenskega narodnega zastopstva in jugoslovenske muslimanske opozicije in so razpravljali o sedanjem političnem položaju. Dr. Vladko Maček je izvestil udeležence o sklepih hrvatskega narodnega zastopstva z dne 13. januarja 1924. In o vseh razgovorih s predsednikom hrvatskega narodnega zastopstva Radićem na Dunaju, a dr. Korošec in dr. Spaho o parlamentarni situaciji v Beogradu. Na tem sestanku je bila ugotovljena popolna soglasnost v presojo njih notranjih in zunanjih odnosov. Sklenjeno je bilo, da se nadaljuje akcija za zrušenje sedanjega nasilnega režima z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Predsedništvo zastopstva hrvatske republikanske seljačke stranke ima v taktiki povsem svobodne roke.

Po vzorcu Radića . . .

Beograd, 26. januarja. (B) Včerajšnja »Tribuna« piše, da demokratiška stranka ne preti radikalom samo z notranjim, temveč tudi z zunanjim neprijateljem, omenjajoč Buxtona. »Tribuna« pravi, da Buxton, četudi od nekdanj srbofob in iskren bolgarofil, vendar ni sposoben, da bi vplival na zunanjo politiko Velike Britanije. Naj ima kakršenkoli vpliv na Macdonalda, vendar ne bo mogel uveljaviti take zunanje politike, katero bi parlament smatral kot nekoristno britanskemu narodu.

ZELEZNIČARSKA STAVKA NA ANGLEŠKEM.

London, 26. januarja. (Reuter) Prometne razmere so se zboljšale. Na več krajih se je zopet pričelo delati.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 26. januarja. (Uradno) V splošnem jasno, nagnjenje k jutranji megli ali nizkim oblakom. Zjutraj hudi mraz, po dnevu smetavice. Možeče nekaj snežne.

Delovanje opozicije.

Beograd, 26. jan. (B) Danes ob 5. uri popoldne je predsednik demokratiškega kluba g. Ljuba Davidović dalje časa konferiral s predsednikom zemljoradniškega kluba g. Vojo Lazlićem in izrazil željo, da dobi od g. Lazlića definitiven odgovor o vstopu zemljoradnikov v opozicijski blok. Kakor je izjavil g. Davidović našemu dopisniku, so zemljoradniki odgovorili, da so voljni vstopiti v blok in da bodo v najkrajšem času, najbrže še jutri, dali svoj načrt o delovnem programu opozicijskega bloka. Mnenje merodajnih osebosti je, da radikalom ne bo lahko dobiti mandat za izvedbo volitev. Popoldne je bila obrnjena pozornost parlamentarnih krogov na konferenco federalističnega bloka, ki se vrši v Zagrebu. Kakor so parlamentarni krogi obveščeni, je izzvala ideja o prihodu Radićevcev v Beograd nepovoljen od-

mev pri Radićevcih. Ker se je na tej osnovi dosegel sporazum, je g. Spaho obvestil svoj klub, da odide jutri zvečer ali pa v ponedeljek zjutraj v Beograd. G. dr. Korošec pa ostane v Zagrebu še dva dni.

Beograd, 26. jan. (B) Včerajšnje »Novosti« piše, da se v demokratiških krogih uporno trdi, da bo v kratkem dobil g. Ljuba Davidović mandat za sestavo nove vlade. Ta kombinacija da bo uspela tudi v slučaju, da Radićevci ne pridejo v skupščino.

Beograd, 26. jan. (B) Popoldne je g. Davidović konferiral z muslimani, klerikali in zemljoradniki ter izmenjal z njimi mnenja o vesteh iz Zagrebu. Pri tej priliki se je dosegel sporazum, da se v ponedeljek popoldne glasuje proti posojilu 300 milijonov zlatih frankov v podrobni debati, kakor se je to zgodilo tudi v načelni debati.

Program opozicijskega.

Beograd, 26. januarja. (B) Tako po prihodu g. Korošca in Spaha se bo vršila konferenca načelnikov opozicijskih strank, na kateri se bo definitivno sklepalo o delovnem programu opozicijskega bloka. Kakor je doznal naš dopisnik, bo ta program obsegal sledeče točke: zbrati vse opozicijske poslance v parlamentu, dopolniti to število z nekim gotovim številom Radićevih poslancev, pritiskati na vlado, da verificira mandate Radićevim poslancem, a nato v ugodnem trenutku strmoglaviti vlado; g. Davidović pa bi večkrat posetil Nj. Vel. kralja, da bi ga obveščal o celi akciji opozicijskega bloka. Demokrati in ostali načelniki opozicijskih strank so mnenja, da bo kralj vsekakor uvidel, da konsolidacija države ni odvisna samo od centralistične podlage za ureditev, temveč da bo v toliko več garanci za mir in varnost, kakor tudi za konsolidacijo države, v kolikor se bodo posamezne pokrajine v svojih zahtevah zadovoljevale.

Minister Peleš v Zagrebu.

Zagreb, 26. januarja. (Z) Danes je dospel v Zagreb minister socijalne politike dr. Peleš. V bloških krogih se trdi, da je njegovo potovanje v Zagreb v zvezi z današnjo konferenco bloka. Iz Beograda so dopotovali tudi nekateri dopisniki poedinih listov. Tako je poslala beogradska »Politika« tudi svojega posebnega poročevalca. V Zagrebu vlada veliko zanimanje za to konferenco.

Beograd, 26. jan. (B) Radikalni poslanski klub odločno demantira vesti, ki so se danes razširile v Beogradu, da je minister g. Peleš odšel v Zagreb kot emisar vlade, da se pouči o situaciji in da na razne načine vpliva, da federalistični blok sklene, da Radićevci ne pridejo v Beograd. Radikalni klub obvešča, da je g. Peleš odšel v Zagreb le na pogreb svoje tašče. Opozicija pa sicer ne trdi, da je g. Peleš potoval v Zagreb v namenu, o katerem se govori, pač pa pravi, da ni izključeno, da bo izkoristil situacijo in skušal priti v stik z različnimi političnimi osebnostmi federalističnega bloka.

GIBANJE RUSKIH IZSELJENCEV.

Beograd, 26. jan. (B) V Beogradu kakor tudi v notranjosti se opazja energična akcija ruskih beguncev, pristašev carizma. Danes se vrši v Beogradu konferenca med ruskimi vojnimi, civilnimi in uglednejšimi diplomat-skimi osebami pod predsedstvom generala Wrangla. Sklenilo se je, kakor doznava naš dopisnik, da se premesti Wrangelov generalni štab iz Karlovcev v Francijo. Trdi se, da je Francija v to že privolila.

RUDARSKA NESREČA.

Frankfort, 26. januarja. (Illinois) Reuter poroča, da je bilo vsled eksplozije plina v nekem rudniku zasedb 30 rudarjev. 250 se jih je rešilo.

Rovarenje „makedonstvujuščih“.

Vlada želi akcijo prikriti. — Zbiranje čet ob naši meji.

Beograd, 26. januarja. (B) Po vesteh iz Sofije se je vršila dne 24. t. m. seja makedonstvujuščih v Petriču pod predsedstvom Todora Aleksandrova. Po tej konferenci se je tekmo včerajšnja in današnja dne, kakor poročajo naše obmejne oblasti in posebno komisar v Caribrodu, opazalo koncentriranje bolgarskih komitiskih čet in belgarskih vojniš edinic v bližini Džumaje in Petriča. Istočasno se vrši tudi koncentriranje vojnega materiala na meji. Naše merodajne oblasti smatrajo to kot predznak akcije makedonstvujuščih proti nam, ki naj bi se začela spomladi.

Sofija, 26. januarja. (B) Vojni minister Vlkov je sinoči odpotoval v Kjustendil. Trdi se, da se bo tam sestel v nedeljo s Todorom Aleksandrovim. Bolgarska vlada, ki uvideva, da se s takim delovanjem makedonstvujuščih lahko ustvari neprijeteljsko razpoloženje pri nas, želi akcijo makedonstvujuščih kolikor mogoče prikriti. Tak nasvet bo tudi dal Vlkov Todoru Aleksandrovu.

NOVE METODE MAC DONALDA.

London, 26. januarja. (Wolff) Poročevalec lista »Daily Telegraph« javlja: Doznava se, da namerava Macdonald mesto izmenjave formalnih not direktno razpravljati in se razgovarjati z diplomatskimi zastopniki zunanjih držav.

MEHIKANSKI VSTAŠI ZMAGUJEJO.

Pariz, 26. januarja. (Agence Havas) »New York Herald« javlja iz Washingtona: Vodja vstašev Estrade je premagal mehiške zvezne čete in je prezele zvezne čete med Mehiko in El Paso. Prezidentu Obregonu se je le s težavo posrečilo, da ni bil ujet.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

V Ljubljani:

Drama: Ob 3. uri popoldne: »Moj prvi prstan.« Izv. — Ob 7. uri zvečer: »Oznanje žen.« Izv.

Opera: »Traviata.« Izv.
Kino Matice: »Greh očeta.«
Kino Ideal: »Mali begunec.«
Kino Ljubli: »Beti v ženi.« — III. del: Smrtonosna ljubezen.
Kino Ljubli dvor: »Peklenška njiva.«

V Mariboru:

Narodno gledališče: Ob 3. uri popoldne: »Namizjeni božnik.« Izv. — Ob 8. uri zvečer: »Zemite.« Red D.

V Celju:

Mestno gledališče: »Zakleti princ.«
Otroška predstava.

V PONDELJEK 28. JANUARJA V LJUBLJANI:

Drama: »Hamlet.« Red C.
Opera: Zaprt.
Kino Matice: »Prekrasna stambulka prosjakinja.«
Kino Tivoli: »Indijski nagrobni spomenik.« I. del.
Kino Ideal: »Apaška ljubav.«
Kino Ljubli dvor: »Peklenška njiva.«

V Mariboru:

Narodno gledališče: Zaprt.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: Lekarna Bohinc na Rimske cesti in Laustak pri Zmajevem mostu.

TON LAJOVIC:

„Glasbena Matica“ ljubljanska v hudi finančni krizi.

Glasbena Matica je v izvanredno težavnem materialnem položaju že kakšna tri leta. V pričakovanju, da bo država podprala šolo Glasbene Matice in pa konservatorij, je bila Glasbena Matica svoj šolski zavod reorganizovala na jako široki podlagi. Dobila je v letu 1920 od ministrstva prosvete smernice, kako naj se šola uredi, da bo odgovarjala onim predpisom, ki jih je takrat ministrstvo prosvete nameravalo vzeti za podlago organizaciji treh državnih konservatorijev, in sicer v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Ministrstvo prosvete je bilo takrat določilo že natančen termin za državni prevzem konservatorija Glasbene Matice in sicer 1. julij 1921. Obrazložila se je pri takratni vladi komisija, katere je izdelala natančen statut konservatorija in napravila načrt, po katerem bi bila država prevzela profesorjski zbor Glasbene Matice. Na podlagi dokončanega dela te komisije je Glasbena Matica, zanašajoč se na pismeno zagotovilo ministrstva prosvete, angažirala razne nove moči pod pogoji, ki so se držali direktiv ministrstva in ki so bili za angažirani personal materialno silno ugodni, obenem pa težko finančno breme za Glasbeno Matico. Nenadoma je pa ministrstvo prosvete svoje obljube prekrhalo in Matica je obsedela s svojimi nameščenci, katerim je morala v smislu kontrakta plačevati take plače, kakršnih bi ne bila nikdar obljubila brez državnega poziva in katere so imele za posledico, da je zagazila Glasbena Matica v velike dolgove. S časom je sicer zopet skrčila svoj učiteljski zbor in zvišala šolnino in tako poskusila priti v finančno ravnotežje. Toda navzlic močnemu zvišanju šolnine ni bilo mogoče nuditi učitelstvu primerne plače in se je vsako zadnjih treh let končalo z velikanskim deficitom. Dolg Glasbene Matice je, pri tem narasel preko 500.000 K, torej na vsoto, katere je za Glasbeno Matico naravnost katastrofalno velika.

Ni pričakovati, da bi se samo iz dohodkov šolnine šola Glasbene Matice ali sploh kaka šola mogla držati in pri tem še čuvati primeren umetniški nivo. Kaj takega Glasbena Matica tudi v časih pred vojno ni zmogla.

Matica je imela pred vojno znatne podpore od ljubljanskega mesta, deloma od dežele Kranjske in pa od države. Danes se je imetje dežele strnilo z državnim imetjem, od dežele torej ni pričakovati podpore. Mesto Ljubljana pa že med vojno in pa od prevrata sem ni dalo Glasbeni Matici niti belica podpore. Nasprotno. Dočim je svojčas prireditelj koncertov bila za Glasbeno Matico precejšen vir dohodkov, je do pred kratkim časom bilo ljubljansko mesto tisto, ki je parazitiralo na Matičnih koncertih in le od slučaja do slučaja jo milostno oproščalo veseličnega davka. Danes koncerti Glasbene Matice nikoli ne prinesejo dobička. Veseli smo, če ni deficita. Zadnji koncert Glasbene Matice z Dvojakovim delom »Stabat Mater« je bil več kot razprodan, toda ves dohodek je ravno še komaj kril vse stroške.

Današnje stališče države nasproti Glasbeni Matici je pa najbolj razvidno iz dejstva, da je v budžetu za podporo vseh glasbenih zavodov v Sloveniji določen znesek 40.000 Din. Če bi Glasbena Matica sama dobila ves ta znesek, bi z njim komaj dobro krila letno plačilo enega samega učitelja, če je obdarjen z bolj številno rodino.

„Carzanski uporniki.“

Agilni klub dobrovoljcev v Mariboru je izdal lani v novembru knjigo socialnega župnega staroste dr. Ljudevita Pivka »Protiv Avstriji«, ki je zbudila doma in v inozemstvu zaslužno zanimanje. Knjiga izide tudi v tiskem, francoskem in angleškem prevodu.

Letos pa je izdal dr. Lj. Pivko prvo knjigo sivega obsežnega vojnega spornega spisa »Carzani« pod naslovom »Seme«. Spis »Carzani« vsebuje v prvih štirih knjigah delovanje carzanskih upornikov do septembra 1917, v ostalih knjigah (devet po številu) pa zlasti delovanje naših legionarjev v Italiji.

Dobro se spominjam, kako »neprijetno« je delovalo »carzansko izdajstvo« v jeseni 1917 v avstrijskih vojaških krogih. Tedaj sem bil pri konzuli na Reki, tjer se je moglo — kdor je hotel sedeti — marsikaj zvedeti, kar je pretečevala časopisna in pismenska cenzura. Švicarski listi, ki so smeli svobodno prihajati na »madžarsko« Reko, so bili toliko madžarska, kolikor je anes italijanska, so poročali o »izdajstvu« zlasti antihit in avstrijskih virov.

* Knjiga se dobi v vsaki knjigarni in tane Din 20.— Vsebuje sedem slik. Naslovno sliko je izrisal prof. Jos. Zagar.

Financijsko stanje Matice je doželo tako, da če ne pride do energične asanacije, bo Glasbena Matica prisiljena opustiti konservatorij, najvišjo glasbeno šolo v Sloveniji.

Smelo trdimo, da bi to pomenilo nenadomestljivo škodo ne samo za Slovenijo, temveč tudi za državo.

Znano je, da je konservatorij Glasbene Matice zlasti v zadnjem času razen zmožnih in porabnih instrumentalistov produciral celo množico prav dobrih pevcev-solistov in da so iz te pevske šole prišli pevski talenti, kateri ne samo tvorijo danes čvrst podmladek v ljubljanski operi, temveč pomnijo tudi vporabljeni naraščaj po raznih odrih v Jugoslaviji, bodisi v Zagrebu ali Beogradu in Osijeku.

Vitalen interes države, da kulturno življenje države postavi na temelj jugoslovenskih umetniških moči. Ni misliti, da bi kedaj prišlo do intenzivne nacionalne glasbene kulture, če ne bomo posvečali vprašanju lastnega naraščaja vse pažnje. Ako nam propadejo visoke glasbene šole v državi, je nesmiselno vzdrževati državna gledališča kot kulturne zavode. Če opustimo plan, da je počasi namestiti ves potrebni personal v naših gledališčih z izključno domačimi močmi, padejo naša gledališča s tem že na nivo navadnih zabavišč. Zakaj, odrečejo se s tem ustvaritvi umetniške tradicije in kontinuitete, glavnima predpogojema vsake resnične kulture. Naša gledališča bi postala tako izključno luksuzne institucije, glede katerih bi se moglo po pravici reči, naj si jih vzdržujejo oni, ki se hočejo zabavati in bi bilo zares neopravičeno, da bi taka zgolj zabavišča bila v breme celokupnega naroda.

Umetniška in kulturna usoda Narodnega gledališča v Ljubljani je torej tesno zvezana z usodo konservatorija ljubljanskega. Če pade konservatorij, pade z njim bodočnost naše opere, zakaj ta bodočnost leži izključno v polaganju ustvaritvi umetniške tradicije. Ta pa je izključna, če je umetniški personal sestavljen ves iz tujih elementov, kateri se venomer menjajo. Ni mogoče misliti na umetniško tradicijo, če ni vsaj jedro umetniškega personala stalno in domače, vzraslo v prilično enakih kulturnih prilikah, če že ne ravno v Ljubljani, pa vsaj v kakem drugem kulturnem centru Jugoslavije.

Najbolje kaže glasbeni razvoj Zagreba, kaj pomeni, če se vsaj deloma vzame briga za glasbeno šolo raz pleča privatnega glasbenega društva. Zagrebški konservatorij je podpravljen, tako da je ves učiteljski zbor državno nastavljen po raznih zagrebških šolah in dodeljen v službovanje konservatoriju. Društvo »Glasbeni zavod« je vsled tega popolnoma razbremenjeno in se je posvetilo negi koncertnega življenja. Vsled tega se je glasbeno življenje v Zagrebu v zadnjih dveh, treh letih sijajno razvilo. Človeka, ki je preje poznal glasbene prilike v Zagrebu, naravnost zadivi sedanja bujnost glasbenega življenja bodisi v produktivni smeri, bodisi v reproduktivni.

Če bi država prevzela v Ljubljani konservatorij na svoje rame, bi to zanj pomenilo razmeroma silno neznan izdelek, za Glasbeno Matico pa naravnost ogromno razbremenitev. Razproščene bi bile znane moči Glasbene Matice, ki bi se mogla poslej z največjo energijo posvetiti novim nalogam, zlasti pa izdajanju tako potrebnega glasbenega lista. Izdajanju muzikalij in po-

speševanju koncertnega življenja. Neznatna žrtva države bi povzročila gotovo razkošno razcvet glasbenega življenja v Ljubljani, ki bi se končno nerentirala le v kulturnem, temveč tudi v političnem pogledu. Mogli bi vse važne glasbene postojanke zasesti tudi v eksponiranih krajih z nacionalno zavednimi glasbeniki, česar do danes žalobno še nismo v stanu.

Zato pozivljamo v skrajni uri merodajne činitele, da razbremenijo Glasbeno Matico in postavijo konservatorij na zanesljivo podlago, ozirajoč se na znatne kulturne in politične koristi takega koraka.

Poglavje o dveh bankah.

Dunaj, 24. jan. 1924.

Živim v velikem evropskem mestu, ki je tudi za Jugoslavijo v mnogih ozi- rih odločujočega pomena. Posebno vse bančne niti zapored vodo tu sem, kjer imamo tudi petero jugoslovenskih bank. — Karkoli izrednega se zgodi na gospodarskem in finančnem polju doli pri vas, doni do tu sem z vsemi registri, in tu najde navadno tudi zaslužne odmeve. Zelo daleč pa ste še od tiste srečne dobe, ko vam bo malo ali nič na tem, kako sodijo tukajšnji finančni krogi o vaših gospodarskih spletkarjih in polomijah. — Vse premalo namreč je vaša javnost poučena, kakšen velikiški preobrat in razmah je po preobratu izvršilo in doživelo dunajsko bankarstvo. — Anglobanka, Creditanstalt, Länderbanka, Bodenkredit, Mercur, Depositenbank, Allg. Verkehrsbank, Niederöst. Eskomptgesellschaft in menda še druge so se bodisi naravnost zvezale z največjimi svetovnimi bankami ali pa jih privezale nase v ta namen, da obvladajo ves Balkan in tudi bližnji Orient. Ogromno tujega kapitala je dobil Dunaj na razpolago, tudi takega, ki bi bil sicer namenjen Jugoslaviji. In tako so si pridobile dunajske banke prvenstvo, ki utegne biti dobro ali tudi — usodopolno za Jugoslavijo. Obrnite se v Jugoslavije kamorkoli hočete po svetu, za kako zvezo, kredit ali posojilo, vselej je Dunaj tisti ugledni in zaupni informator, ki daje dobre ali slabe reference...

Živim torej v tako važnem evropskem centru, odprta so mi premnoga vrata, moji osebnosti stiki z veljaki in strokovnjaki vseh vrst so izredno močni po številu in veljavi, zato silno veliko izvem in tudi vem, kar mi prihaja pravi, pa naj zastavim pero za kakoršnokoli vprašanje...

Že dolgo nosim v srcu težko butaro, ki mi vzbuja črne slutnje za bodočnost. To je tista v nebu kričeča gonja demokratskega časopisja »Jutrovega« kova proti eni naših najbolj znanih in uvaževanih bank. Pravijo mi, da je bilo v zadnjem letu čez sto najrazličnejše skombiniranih napadov v vseh variantah, ki bi morali ugonobiti že najmočnejši naš zavod. Treba vedeti, da je Jugoslavija obrnila nase pozornost vsega finančnega sveta, ali ne od dobre, marveč od slabe strani — s polomi bank, ki so se pehale po svetu za zveze in kredit. — Da postajajo finančni pozorni in nezaupni, je treba celo mnogo manj povoda nego so polomi, ki prihajajo iz Jugoslavije. In ako prihajajo v javnost take grozote, kakoršne so že doslej sistematski iztresili demokratski listi, tedaj ni nič čudnega, ako se morajo pohvaliti z nekim žalostnim vspehom, ki pa ne ostaja omejen le v škodo napadnega zavoda, marveč razjedajo že ugled in kredit vašemu kanarstvu na sploh, prav posebej pa še banki, o kateri slutijo — menda po pravici — da daje podlažem potuho.

Če Glasbena Matica v najkrajšem času ne dobi takega zagotovila, morala bo tekot dobrega meseca odpovedati službe konservatorijskim profesorjem in s tem je usoda konservatorija zapечатena. Kajti nevarnost je velika, da v takem slučaju profesorji ne bodo mogli držati samih sebe v negotovosti in da bodo poiskali novih angažmanov, tako da bi konservatorij ostal na cedilu tudi tedaj, če se šele kasneje, tekot leta, vprašanje podpravljenja konservatorija reši v pozitivnem smislu.

Pretekli teden sem imel daljšo konferenco s tremi finančniki, med njimi generalni ravnatelj velebanke, ki ima silno mnogo posla z Jugoslavijo. Ni bil zgolj slučaj, da je prišla v razgovor tudi gori omenjena gonja proti znani banki. Interpelovali so me, naj povem, po duši svoje pošteno mnenje... kar sem tudi storil. Ali kar sem dalje siljal, me je treslo v dno duše in navdalo s studom proti zločinskemu kovarstvu... in s strahom za posledice, ki se ne omejujejo le na napadani zavod, marveč tudi na zavod napadačev in še drugih, ki v tem boju niso čisto nič udeleženi. Eden gospodov, ki je le deloma poučen o obsegu in številu napadov, je dejal: »Vsako dunajsko banko bi tako udrihanje že davno ubilo. Nič ni lažjega, nego omajati zaupanje vlagateljev in finančnih zaveznikov. Čudim se, da zavod vse to dosti hrabro vzdrži... Videl sem, da je časnikarska gonja v veliki meri dosegla zlobojni vspeh.«

Ali sledil je kaj drugi sunek, iz ust generalnega ravnatelja, ki mi je dejal: »Toda ne pozabite pisati v jugoslovenskih listih, da je finančni svet pravičen v svojem nezaupanju, katero že skoro v isti meri posveča tudi banki, ki tiči za demokratsko gonjo proti — Ako meni ta banka, da si utrjuje svoj ugled in kredit, se jako moti: mi smo tudi njo že vrgli v isti žakelj... To banka že sama ve in občuti in bo to čutila čedalje bolj. Poveste vaši javnosti, da je to in še marsikaj naravnih posledica tiste časnikarske gonje, ki tira bančne zavode v politiko. Ko po skušnjah, ki jih imamo z Jugoslavijo, prihajajo nekažnjeno v javnost tako divji izbruhi proti banki, ki bi mogla biti prva v vaši državi, potem se ne čudite, ako vam vsem vkup mednarodni trg zapre duri pred nosom.« — Nočem dalje omenjati sunkov, pomislekov in neprijetnih sodb o — drugi banki, ki baje stoji za demokratskimi napadci. Pravim le toliko: Ni še vseh dni konec! Utegnejo slediti dogodki in udarci, da bodo sedanjim napadaci debelo in s strahom gledali — posledice svojega nesrečnega dela!

Nisem se mogel dolgo odločiti, da napišem gornje svarilo. Ali v zadnji »Börse« je zopet drago plačan članek iz iste kovačnice in na isti naslov. Prvotna obravnava je dognala, da Madjar pri »Börse« računa tudi kar — milijarde za podobne usluge (slučaj Castiglioni), zato je gotovo, da je nekdo plačal težke tisočake dimarjev za ta napad v dunajskem »strokovnem« listu. Pravi sicer, da se napadna banka reši plačilnih težav in da se najde pot za popolno ozdravljenje, ako... se odkriža ljudi, ki uganjajo politiko. Ze prav; upam in verujem, da se izkoplje iz težav, v kolikor so jih prizadejale dosedanje udrihanje, ali to rečem: vsakdo naj pomehta pred svojim pragom, popraša naj se, ali niso enake in podobne težave tudi kje drugod, prav blizu vprašalca, in pazi naj, da se

usoda ne bo maščevala po znanem narodnem reku o — jami, ali o dveh siecpih in jami...

Nočem igrati vloge zločobnega proka, marveč dovolj obzirov in sub rosa navajam dejstva in merodajne sodbe. Dal Bog, da bi me bodočnost v tem pogledu o čem boljsem poučila. Kakor pa danes stvari stojé, bosta gonja rodila le zle posledice in bo usodopolna za gonjače same! — Naj si zapomnijo ta dopis v »N. D.« in ne pozabijo, da so bili prijateljsko opozorjeni. Vsaka daljna beseda v javnosti to zlo poveča in prihod pospeši. Nimam nič skupnega ne z eno ne z drugo banko, želim dobro obema, kakor me boli vse to, kar sem čul tudi na naslov druge...! Upam, da se mi ne bo treba več oglašati.

A. G.

Adriaticus:

Ali je naša delegacija res odbila Wilsonovo črto?

V naši javnosti je precej razširjeno mnenje, da bi bil naš spor z Italijo že zdavnaj — in sicer mnogo ugodnejše za nas nego sedaj — rešen, ako bi bila naša delegacija na mirovni konferenci sprejela takozvano Wilsonovo črto.

Tudi sedaj, ko se menda pogajanja z Italijo bližajo koncu, se v nekaterih slovenskih in srbskih listih ponavlja ta trditev in se dela slovenske in hrvaške člane tistikratne mirovne delegacije in celo neke bivše slovenske ministre odgovorne za zle posledice, ki jih je pretvezna njihova trma imela za naš narod.

Trdovratnost, s katero se ta trditev širi, je tem manj razumljiva, ker obstojijo zbirke listin, iz katerih je potek italijansko-jugoslovenskih pogajanj vsaj glede najvažnejših momentov povsem jasno razviden. Te listine so objavljene v izvirnem francoskem jeziku pod naslovom »La Question Adriatique« in v hrvaškem prevodu v znani zbirki prof. dr. Šišića. Iz njih se lahko vidi, da je naša delegacija brez vsake rezerve za 11. februarja 1919. l. sprejela ne samo takozvano Wilsonovo linijo, temveč da je bila pripravljena sprejeti sploh vsako mejo, ki bi jo predsednik Wilson določil. Pod tem datumom je dostavila namreč naša delegacija predsedniku mirovne konference Clémenceau-u službeno noto, v kateri izjavlja, da je pripravljena podvreči spor z Italijo arbitraži predsednika Wilsona. Podpisani so naši delegati: Pašić, Trumbić, Vesnić in Žolger.

Ta predlog pa je Italija odbila. Se dvakrat je naša delegacija v službenih dopisih na konferenco Wilsonovo črto jasno in brez vsake rezerve sprejela, namreč v dopisu od 8. januarja 1920. l. in v odgovoru od 20. januarja 1920. l. na znane predloge od 14. januarja 1920. l. V obeh se povdarja, da se sprejema Wilsonova črta, akoravno ista pušča pod Italijo preko 400.000 Jugoslovancev.

Do sporazuma ni prišlo, ker je Italija vedno mnogo več zahtevala, nego ji je dajala Wilsonova črta.

Zdelo se mi je to potrebno v obveščene naše javnosti konstatirati ta nedvomna dejstva, da vendar že enkrat prenehajo povsem neopravičena očitanja v tem oziru.

Trboveljski premog in drva dobavlja

Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

vsi Slovenci s Pivkom, bi ostal celo londonski pakt najbrže le krpa papirja! Zato je enostransko zvrčanje krivde na Italijane ali celo na Srbe ravno tako slabo sprječevalo naše narodnopolitične zloesti, kakor ošabno »premejšanje« na našo kulturno superiornost napram »Balkanu«.

Knjiga »Seme« vsebuje 19 poglavij. V prvem je zabeležil dr. Pivko prizore in svoje vtise ob mobilizaciji 1914: »Priatelj, ki hvalitve dične lastnosti našega ljudstva, glejte sedaj! Kje je zavedno ljudstvo, koje je pred dvema letoma spremljalo z navdušenim slovenskim čuvstvom junaški pohod srbskih polkov od Vranje do Soluna in Odrina? Tiste ga slovenskega naroda menda ni več. Povsod vidite danes sovraštvo, kakoršnega je zmožna le malovredna, nahujskana, pokvarjena množica... Zavedam se, da znači vojna napoved Srbiji začetek vojnega viharja, ki je v svojem jedru borba organiziranega nemškega naroda zoper Slovanstvo in ima namen, da oslabi najprej Jugoslovane... Sokolski ideal in narodno čuvstvo mi narokujeta dolžnost, da ne smem pomagati onim, ki hočejo razbiti Srbijo... Ob vojni napovedi se zavedam, da nisem več avstrijski državljani... V Zagrebu: narod kliče slavo habsburškemu kralju in njegovi vojski, narod kliče smrt jugoslovenskemu bratu!... S Hrvati ne bo nič! Dunajski cesar lahko s mirno

vestijo računa na Hrvate — tudi proti Srbiji...

Nato sledijo poglavja: Pri polku v Krivošijah, Slovanska družba, Na črnogorski fronti, v Črni gori, Golemi, Skadar, Koplik, Na soško fronto, Tolminko podjetje, Na Tirolsko, Sief, Lasta, Greben, Branitelji, Na oddihu, Caverna Novi načrti, Carzansko pismo.

Knjiga nam nudi nezastri vpogled v organizatorično delovanje dr. Pivka-poročnika Pavlina. Poleg tega pa vidimo v njem predvsem Slovana in pravega moža, ki deluje sredi sovražnih sil natančno po načrtu in ki tudi v najtežavnějšíh okoliščinah ne pozabi na dušo in na idealizem. Kako lepo slovansko srce se odkriva pri njegovih službenih in neslužbenih stikih z ostalimi nesrečniki na srbskem ozemlju! Na Tirolskem sta prišla dva avstrijska Italijana pred vojno sodišče, ker sta hotela dezertirati in uiti k Italijanom. Tudi Pivkov batalion je moral poslati starejšega oficirja kot sodnika. Določili so njega. Nesrečna dezerterja bi morala biti na generalovo željo ustreljena pred brigado, zato mora vojno sodišče soglasno potrditi krivdo. Vsi so se čudili, ko je Pivko zanikal krivdo in s svojim glasovanjem rešil dezerterja, ki morata vsled tega priti pred sodišče šele po vojni! Pred njegovimi očmi so uhajali ujeti Rusi k Italijanom in on jim je celo pomagal. To je par primerov, v knjigi so pa še drugi.

Njegov cilj: »uničenje Avstrije in svoboda svojega naroda, ki je imache dosežemo kot z uničenjem Avstrije!« mu je stal vedno pred očmi, najintenzivnejše pa 17. septembra 1917, dasiravno je »podjetje propadlo zaradi nezaupanja poedinih italijanskih poveljnikov, od čijih sposobnosti je bilo odvisno, da se prelom avstrijskih položajev izkoristi v polnem obsegu.« Carzanski uporniki so bili prvi avstrijski slovanski vojaki, ki so v Italiji tvorili jedro, iz katerega je nastala velika organizacija slovanskih dobrovoljcev v Italiji.

Nadaljni dve knjigi »Jablana med frontama« in »Vulkanska tla« izide v kratkem, nato pa sledijo knjige: Carzanska noč, Tožniki in branitelji, Reparto, Val Bella, Sifirirana pisma, Skrb, Delo, Pred razpadom, Demobilizacija in Kriminal (gospe Ljudmila Pivkove).

Spis je posvečen predvsem onim, ki so na italijanskem bojišču dali življenje za naše narodno osvobodjenje.

Dr. Pivkov spis je ne glede na Jelenčeve »Spomine jugoslovenskega dobrovoljca« in Matičičevo knjigo »Na krvavih poljanah«, edin svoje vrste v naši vojni literaturi.

Naj bi njegov spis pripomogel k pravemu, realnemu pojmovanju naših narodnopolitičnih dolžnosti!

Iv. Podrinal

začeli obnemati gotovo število potnikov in gotovo teže blaga. Tri velike proge izhajajo: proti Južni Ameriki, proti Kubi in Mehiki in od 1. 1922 sem proti Aziji in Japonski.

V Švici je ustanovila Promontana-Gesellschaft, katere namen je menda, da se ugnezdi v švicarske kovinarske družbe in si ohrani industrijske akcije, ki jih je nakupil družje. Na Švedskem ima veliko posestvo, v Nizozemski Indiji ima metalurgične tovarne na Javi. Na Kitajskem je v dogovorih s kitajsko skupino za zgrajenje velikih tovarov v Šangaju...

Clovek bi nazadnje res rad vedel, kako more to vse obvladovati, po kakem redu se vse to vrši, in določil metodo to koncentracije.

Stinnesova koncentracija je vodovodna in navpična obnema, to se pravi: na eni strani je udeleževanje v kartelih, ki nadzirajo prodajo, ceno in nakup gotovega izdelka, to je vodovodna koncentracija kapitala. Večji kapital pri tem pritegne k sebi manjšega. Na drugi strani je navpična koncentracija: Če ena tovarna izdeluje samo en proizvod, se v tem izdelovanju specializira, se v tem proizvajanju v veliki množini

proizvajalna cema precej zniža. S tako tovarno je pa treba imeti zvez navzdol z družbami, ki proizvajajo sirovine, in navzgor s trgovci, ki odzemajo lastne proizvode. Koncentracija je tako postala navpična.

Stinnes deluje navpično in vodovodno obnemem. Navesti pa hočemo še druge primere, ki kažejo Stinnesovo spretnost. Postal je šef marsikake industrije, ne da bi pri tem uporabil velikih kapitalov. Tako n. pr. nakupi 15 do 51 odstotkov delnic kake družbe — kakor je pač delniški kapital razdeljen — da postane najvažnejši činiteelj. Ako ta družba, ki jo hočemo imenovati A, vsebuje sama delnice treh filijalk, ki jih hočemo označiti z B, C, D, je Stinnes s svojimi 30 ali 40 odstotki (največ 51) naravno tudi gospodar od B, C, D, čeprav nima več kot 51 odstotkov od kapitalov B, C, D. Če se enkrat delnice A dvignejo lahko Stinnes umakne en del svojega kapitala in ga porabi drugod, vendar pa obdrži isto vodstvo v vseh štirih družbah.

Stinnes pa igra tudi veliko politično-gospodarsko vlogo. On je eden prvih, ki skuša udeležiti zblizanje nemškega in francoskega velekapitalizma.

Protestni shod narodnih obrambnih društev od demokratov — razbit.

Naša obrambna društva so sklicala včeraj veliki manifestacijski shod, ki naj bi bil viden dokaz, da vsa Slovenija obsoja vsak sporazum z Italijo, ki ne zagotavlja našim bratom tam preko meje najprimitivnejše pravice.

Za shod je vladalo po vsej Ljubljani veliko zanimanje in vse, kar čuti rodoljubno, je hitelo v Union, da s svojo navzočnostjo dokaže, da je Ljubljana vedno v prvi vrsti narodnih bratiteljev, da je naša najponosnejša narodna trdnjava. Zato je izgledalo, da bo shod obrambnih društev v vsakem oziru uspel in da bo učinkovit opomin vladi.

Toda zgodilo se je drugače. Ko je bila naravnost narodna dolžnost, da bi se pokazala narodna sloga, so mladini iz partizanskih interesov razbili shod in preprečili nujno potrebno nacionalno manifestacijo.

Udariti so hoteli g. dr. Ravniharja in zato so razbili shod. Toda gospodje se motijo.

Niso oni udarili dr. Ravniharja, temveč udarili so slovenski narod in s tem tudi sebe. Ni naš narod tako zaslepljen, da ne bi spoznal škodljivega partizanstva mladinev in če so bili nasprotniki mladinske politike včeraj samo nečlani demokratske stranke, se je včeraj število pristašev demokratske stranke bistveno zmanjšalo.

Mogli bi se zato demokratskega nasilja le radovati, kajti škodil je strankarsko-politično le njim samim.

Toda žalibože pa je škodoval tudi našim bratom tam preko in to je historična krivda naših mladinev in te jim slovenska javnost ne bo oprostila, kakor jim ni oprostila izvršenega besedolomstva.

Zborovanje je otvoril predsednik Ciril-Metodove družbe, g. ravnatelj Senekovič.

Poudarjal je, da je namen tega shoda javno protestirati proti pogodbam, ki ločajo naša vladna z Italijo in ki se že jutri podpisajo. Ta pogodba se ne zažene prav in pravilno za naše zasužnjene brate onkraj meje. Treba je, da dvignemo zanje še enkrat glas do naše vlade.

Prvi je govoril nato glavni urednik »Slovenca«

g. Smolel, ki je uvodoma poudarjal, da je nujno potrebno, da damo izraza čustvom ogorčenja proti sporazumu, ki ga pošten Slovan ne more priznati. Mi ne potrebujemo sporazuma na papirju, ampak hočemo v bistvu le to, kar nam gre. Zrel narod smo in zato moremo, moramo, hočemo in tudi bomo zahtevali, da nas sosedne države upoštevajo in da se ravnaajo tudi po naših upravičenih zahtevah. Velik del Jugoslovenov je ostalo proti svoji in naši volji izven mej naše države. Kdor se hoče sporazumeti z nami, nas mora tudi spoštovati in mora dati našim bratom to, kar jim gre in kar uživajo tudi tuje manjšine v veliki meri na našem ozemlju. Neumestno je, da se sklepa od naše strani z Italijo sporazum in zavezništvo v času, ko zatirajo in uničujejo Italijani naše Slovence in Hrvatce v Istri in Primorju. Če že ni Reka naša, naj bi bila vsaj to, kar imajo naše Italijanske manjšine pri nas. Zatirajo pa naše šole, trebijo iz našega naroda slovenske šolske knjige, zatirajo slovenske urade, uradnike in učiteljsvo. Peščica Italijanov pri nas pa ima svoje šole, učiteljsvo in celo knjige iz Italije. Med kovanjem sporazuma se odpuščajo naši ljudje iz službe, razpuščajo se naše kulturne organizacije in se kruto preganja naše učiteljsvo in duhovščina. Mi s tem sporazumom nismo zadovoljni, ker ne daje popolne gospodarske in kulturne svobode našemu narodu in zato proti njej odločno protestiramo.

Nato je začel govoriti predsednik Jug. Matice

g. dr. Ravnihar,

ki je nameraval pojasniti bistveno predzgodovino. Tedaj pa je nastal v dvorani oglušujoč trušč, vpitje in razbijanje, s katerim je zapeljana in naščuvana kopica mladih ljudi preprečila dr. Ravniharju nadaljevanje govora. To nezasišano početje zapelane mladine je vzbudilo že v dvorani splošno ogorčenje.

Na oder je prišel iz dvorane inž. Kranjc, ki je ugotavljal, da je zastoj vsak protest, ker je kršenje pravic našega naroda že dopolnjeno. Naše brate je treba na vsak način oprostiti.

Končno je prebral

dr. Oblak

po kratkem pomirjevalnem nagovoru sledečo

resolucijo:

Zborovalci, zbrani na protestnem shodu iz vseh slojev in strank v Ljubljani, ogorčeno obsojajo sporazum, ki ga je sklenila z Italijo naša vlada na lastno pest, brez narodne skupščine, ker ta sporazum ne predstavlja sporazuma med prizadetimi narodi. Zborovalci slovesno izjavljamo, da ne moremo priznati nobenega sporazuma, ako ne garantira nacionalne, kulturne in gospodarske svobode slovenskega življa, ki živi proti svoji volji v mejah italijanskega kraljestva.

Nato je ravnatelj Senekovič v kratkih besedah izrazil, da v imenu akcijskega odbora obrambnih društev globoko obžaluje, da je prišlo na takem zborovanju, ki naj bi združilo vse kroge in sloje za delo v prid našim bratom, do tako mučnih prizorov, ter je s temi besedami obsodil nezasišano ščuvanje neodgovornih mladencev.

Iz strankarskega življenja.

Glavni Odbor Narodne Radikalne Stranke v Beogradu je izdal razglas na vse strankarne organizacije v vsej državi, da se dne 12. februarja 1924 na pravoslavni praznik Svetih Treh kraljev priredijo velike radikalne zabave in narodno-radikalni večeri. Dolžnost vsakega člana NRS je, da te zabave poseti in da jim po svoji moči čim več prispeva. Čisti dobiček je namenjen za boljše urejevanje stranknih časopisov.

Politične vesti.

— Venizelos za republiko. Načelnik republikanske stranke Papanastasiu je zahteval, naj zbornica obvesti narod, kako velike nevarnosti mu grozijo, ako se vrne dinastija. Venizelos mu je odgovoril, da prevzame on vso odgovornost za mlren potek plebiscita. Narodu bo povedal, da nima izoemstvo ničesar proti menjanju oblike vladavine. Dostavil je tudi, da bo on glasoval za republiko. Sicer pa ne bo vplival na nikogar in naj vsakdo glasuje po svoji volji. Njegove izjave so napravile v vseh političnih krogih zelo dober vtis.

— Razmislite z Romunijo. V petek se je končala z naše strani evakuacija prvega pasa onega ozemlja v Banatu, ki se odstopi Romuniji. Romunska vojska je zasedla doslej vasi Staro Bebo, Mali Komaloš, Kečo in veliko občno Cenei. Poizurjenjem se začne izpraznjevati druge cone, v kateri se nahajata mesti Novo Selo in Pustiniš. Ta kraj je važno železniško križišče v Banatu. Evakuacija se je doslej povsod izvedla v največjem redu.

— Sprememba polske ustave. Parlamentarna skupina narodnjakov je imela te dni seje, na katerih se je bavila s finančnim vprašanjem in vprašanjem notranje politike. Sprejeti so bili važni sklepi, ki bodo predloženi ministrskemu svetu in se bodo razpravljale reforme polske ustave in viličnega reda. Narodnjaki predlagajo razširjenje pravic ministrskega sveta in v gotovi meri tudi pravic predsednika republike. Predsednik bi moral dobiti pravico zakonitoga veta, kakor tudi pravico razpuščati parlament, ako se ne bi moglo ustvariti parlamentarne večine. Pravice senata bi se morale razširiti v tem smislu, da bi dobil zakonodajno iniciativo in vse druge

„Jutrova“ nainovejša kleveta.

V času, ko se je posrečilo g. Kamenaroviču, da je po uspešnih pogajanjih v Zagrebu in v Beogradu tako utrdil pozicijo »Jadranske banke«, da more ta zmagovito vzdržati tudi desetkrat ljutejše napade mladinev in njihovih reptilij, je izšel v »Jutru« (in seveda tudi v »Slovenskem Narodu«) nizkoten napad na g. Cira Kamenaroviča.

Na senzacionalen način in čisto v stilu revolverskih žurnalov piše »Jutro«, da je g. Kamenarovič osebno pristostvoval seji »Bance Adriatica« v Trstu, na kateri seji da je bila sklenjena udanostna brzojavka Mussoliniju, v kateri se imenuje zasedeno ozemlje za određeno ozemlje, Mussolinija pa pozdravlja kot moža, ki poosebljuje slavno srečo Italije. In ne zadosti temu je g. Kamenarovič to brzojavko tudi podpisal, in sicer kot Kamenarovič.

In da ne bi nihče dvomil, da piše »Jutro« vendar enkrat resnico, je to glasilo besedolomcevo ponatisnilo citat iz »Piccola«, ki je, kar prav radi priznamo, resničen.

Kljub temu pa se je »Jutro« grdo zlagalo, ker od dne 15. novembra 1923 dalje pa do današnjega dne g. Kamenarovič v Trstu sploh bil ni. Zato se g. Kamenarovič naravno tudi seje v Trstu ni mogel udeležiti.

Perfidnost »Jutrove« laži pa je v tem, da je mladinska gospoda to prav dobro vedela, kajti v Zagrebu in v Beogradu, kjer se je mudil g. Kamenarovič tedaj, ko se je vršila seja B. A., so bili mladini g. Kamenaroviču vedno za petami, ker so delali s polno paro, da bi z intrigami onemogočili delo g. Kamenaroviča.

Toda naklep jim je popolnoma spodletel in g. Kamenarovič je uspel na vsej črti.

Bledi od jeze so se hoteli sedaj mladini maščevati in včerajšnji pamflet je bil viden izbruh njihove jeze.

V jezbi pa je človek nepreviden, tako je bilo tudi »Jutro«, ki je priznalo, da sta bila v »Piccolu« zapisana tudi g. Marinković in Marković kot podpisnika, dasi »Jutro« samo priznava, da oba gospoda za sejo niti vedela nista. Še manj pa koga pooblastila, da ju podpiše na udanostno brzojavko Mussoliniju.

In kakor je prišlo ime g. Marinkoviča, mimogrede povedano prijatelja g. Kamenaroviča, brez njegove vednosti na brzojavko, istokako je bil podpisani tudi g. Kamenarovič brez vednosti in brez njegovega privolenja.

»Jutrova« gospoda je seveda vse to dobro vedela, toda senzacija ji je bila potrebna, da udari po dr. Ravniharju in da pripravi tla za razbitje protestnega shoda narodnoobrambnih društev.

Pa kakor je škodovalo razbitje shoda samo mladinom, tako jim bo tudi škodovala ta najnovejša kleveta o g. Kamenaroviču in dr. Ravniharju.

Presneto se namreč motijo mladini, če mislijo, da se da napredna javnost terorizirati. Nasprotno je mladinskega terorja že vse sito in mladini bodo to še kaj kmalu okusili!

politične pravice, ki jih ima tudi parlament. Volilni zakon bi se moral modificirati tako, da bi ostalo relativno glasovanje samo za kraje z mešanim prebivalstvom, ki bi dobili 2 do 4 mandate. Vsi ostali volilni okrajbi bi dobili po en mandat, tako da bi se število poslancev znižalo na 260. Tem sklepom se pripisuje velik pomen, ker ima Witrova skupina narodnjakov v poljskem centru velik vpliv.

— Petrograd — Ljeningrad. Petrogradski svet je sklenil, da se spremeni Petrograd v Ljeningrad. Ta sklep je povzročil ljudski komisar Zinovjev.

— Macdonald o odnosih z Indijo. List »Hindu«, ki izhaja v Madrasu, je priobčil Macdonaldovo izjavo glede odnosov s to deželo. Macdonald je Indijcem priporočil razum in dobro voljo. Nobena angleška stranka se ne bo strajala groženj ali politike, ki stremi k motenju državnega stroja. Del javnega mnenja v Indiji, ki se vda tem samoprevaram, bo doživel razočaranja.

— Vatikanski načrti za združitev pravoslavja. Unjatska propaganda, ki jo v zadnjem času zelo živahno vodi v Ukrajini katoliška cerkev, skuša pridobiti za svojo idejo ugledne ukrajinske pravke. Nedavno so poročali poljski listi, da bo stopil general Petura, ki ima v Ukrajini velik vpliv, o priliki svojega obiska v Rimu v stik z Vatikanom. Lvovski ukrajinski »Golos« pravi, da bo staniavski unjatski škof Tomišin v kratkem imenovan za kardinala in se bo trajno naselil v Rimu.

— Madžarski komentari o Bethlenovi avdienci pri angleškem kralju. Budimpeštanski listi pripisujejo Bethlenovi avdienci pri angleškem kralju izvanredno važnost. Tisk naglašja, da ni sprejel angleški kralj od leta 1914 nobenega odgovornega politika iz bivših srednjeevropskih držav in tolači Bethlenov sprejem kot znak simpatij za madžarski narod.

— Margaret Bondfield, tajnica v angleškem delavskem ministrstvu, je izšla v angleškem delavskem gibanju odlično vlogo. Prvič se je pojavila na političnem tisku 1. 1898. Deset let pozneje je postala tajnica narodne zveze delavcev in je bila 1. 1922 izvoljena v parlament.

— Italijanska zbornica, ki je bila razpuščena, se sestane dne 24. maja. T. j. na obsebnico vstopa Italije v svetovno vojno. Volitve se bodo vršile dne 6. aprila

Dnevne vesti.

Ljubljana, dne 26. januarja

— Prošnja uprave »Narodnega dnevnika«. Veikanski naval deli v upravi našega lista je povzročil, da zahtevam naših cenj. naročnikov nismo mogli vselej takoj in točno ustreči. Sicer je to nekoliko opravičljivo s tem, da se take stvari dogajajo pri vsakem novem listu. To je neizbežno, dokler se vsega ne uredi in dokler ni vse osebje na svojem mestu. Zato prosimo, da nam naši prizadejni naročniki to oprostijo. Kmalu bo tudi tukaj red. — Ker se blizu 1. februarja, si dovoljujemo naše naročnike opozoriti na to, da bomo vsakemu listu 1. februarja priložili polnočnico za obnovo naročnine. Kdor je že plačal tudi za naprej, naj nam tega ne zameri. Polnočnico naj odda svojemu znanцу in prijatelju z nasvetom, da naj se naroči na »Narodni dnevnik«, ki stane samo 16 Din na mesec. — One naše čitatelje, ki smo jim pošiljali naš list na ogled v svrhu naročbe, pa prosimo, da s 1. februarjem naroče list s tem, da vplačajo naročnino ali pa da osebno ali z dopisnico to naznanijo upravi, naročnino pa poravnajo pozneje, ko pride naš inkasant. — Ljubljanske naročnike, ki bi katerikoli lista ne dobili, pa prosimo, da nam sporoče, kam in komu naj raznašalec list izroči.

Uprava.

— Ko se »Narodnega dnevnika« ni bilo, smo mi že delali za jugoslovensko idejo, se baha celjska »Nova doba«. Kako utemeljena je ta baharija, je pokazal dogodek dan po sarajevskem atentatu v Gorici, ko sta dva celjska generala udarila s tako silo po Srbih in rabila na njih naslov take psovke, da bi delala čast zagrozenemu nemškutarin. Istočasno pa je eden od ustanoviteljev »Narodnega dnevnika« imel pred vpoiklicanili Sokoli tako odločen jugoslovenskonacionalen govor, da je sledila njegovemu govoru navdušena slovska himna. Pa čeprav je bil v Gorici delaven dr. Canepiccolo! Naj ta konstatacija zadostuje!

— Svetosavska slavnost. Pravoslavna cerkev obhaja danes praznik velikega srbskega svetnika sv. Save. Je to eden prvih praznikov srbskega naroda, kajti utemeljitelj srbske nacionalne misli in kulture je bil sv. Sava. Cisto v službi svojega naroda je bil sv. Sava in njegov patriotizem je bil tako velik, da je v skladu s Kristusovim naukom, da mora dati dober pastir za rešitev izgubljene ovce tudi svojo dušo, učil svoj narod, da je treba za bago naroda žrtvovati tudi dušo. Svoj nauk pa je sv. Sava s svojim življenjem posvetil in ustvaril svojemu narodu vzvišen nacionalni ideal, da je mogel prenesti tudi 300 letno rodstvo pod Turki in da je bil srbski narod vedno primer patriotičnega naroda. V počastitev spomina velikega sv. Save priredi danes pravoslavna občina svetosavsko besedo. Da bi se mladina poučila o nauku in v življenju tega velikega rodoljuba in da bi se oprijela njegovega rodoljublja, je poslal višji školski svet okrožnico, v kateri prosi, da bi bilo primerno, če se udeležijo te slavnosti tudi vsak razred po dveh zastopnikih. Okrožnica višjega šolskega sveta je iz nacionalno vzvišenih motivov popolnoma umestna in zato se čudimo, da se je mogel »Slovenec« tako zelo spozabiti, da proti njej protestira. Gospodje, nismo mislili, da ste tako malni!

— Češka obec v Ljubljani vabi na zabavni večer, ki se vrši v ponedeljek dne 28. januarja ob 20. uri v dvorani »Zvezda«, v korist otrokom invalidov in slepcev v Ljubljani. Na sporedu je predavanje gen. konzula g. dr. Beneša o »Verdunskem bojišču« (s skriptičnimi slikami). Poleg tega sodelujejo: operna pevka gđ. Zdenka Zikova, kapelnik opere g. A. Balatka, čana fiharmonije g. prof. Iv. Slais in gospa R. Slaisova ter član orkestra g. Kantor. P. izvršenem programu ples. Vstopnina 20 Din za osebo.

— Imenovanje v vojaški službi. Za podpolkovnika majorja je bil imenovan Milan Grebenc in Viktor Andrejka; za obohotnega majorja Ivan Božič; za konj. kapitana Anton Novak; za sanitetnega poročnika dr. Rudolf Zaletel; za administrativnega podporočnika Franjo Jorg. Ivan Kos. Metod Mohor. Hinko Peček. Franjo Sedej. Rihard Strauss in Franjo Zmaher; za aviljatskega podporočnika Anton Čad in Stane Kveder.

— Razpis služb v bolnicah. Zdravstveni odesk za Slovenijo razpisuje v št. 6 »Uradnega lista« nastopna izpraznjena službena mesta, in sicer: Upraviteljska mesta v splošni bolnici v Mariboru, v javni bolnici v Brežicah in v javni hiralnici v Ptuj in Vojniku, ter mesto strojnika v splošni bolnici v Ljubljani. Prošnje je vlagati do 24. februarja.

— Umrl je v Ljubljani znan ugledni trgovec g. Anton Krejčič. Pokojnik je fast člana sedmorice in slovenskega pisatelja Milčinskega in oče odvjetnika v. dr. Viljema Krejčiča. Umrl je rodom Čeh in se je z največjo agilnostjo in požrtvovalnostjo svoječasno udeleževal narodno-obrambnega dela. Bil je član znanega omizja pri »Belem volku« ki je izdatno podpiral Ciril-Metodovo družbo. S preminulim g. Krejčičem leže v grob markantna ljubljanska osebnost. — V Stožicah pri Ljubljani je umrl v petek gostilničar »pri Urbančku« g. Ivan Pečnik. Pokojnik je bil fast g. trgovca Tomaža Mencingerja in svak g. Matije Dolničarja, restavraterja v hotelu Ljubi. Časten ljuba spomin!

— Tivoli Ljubljanskega Sokola se pozivajo, da se udeležijo pokreba br. Antona Krejčiča, v ponedeljek, v civilu z znakom. Zdravol — Odbor.

— Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani, člani moškega zbora se vabijo, da se udeležijo pogreba g. Antona Krejčiča, očeta Matičnega odbornika dr. Viljema Krejčiča. Zbirališče v ponedeljek ob pol 3. uri popoldne, pred hišo pokojnika, Wolfova ulica.

— Nova lekarna v Ljubljani. Mag. pharm. Stanko Kmet je zaprosil za ustanovitev nove javne lekarne v Ljubljani. In sicer s stoliščem: Selenburgova ulica, Aleksandrova cesta, Prešernova ulica ali Wolfova ulica.

— Čiščenje hodnikov. Z ozirom na brezbržnost hišnih lastnikov, najemnikov, hodnikov itd., ki se je pokazala v čiščenju hodnikov v zadnjem času zapadlega snega, razglašja mestni magistrat sledeče: Po določili čestno-policijskega reda za mesto Ljubljano z dne 10. septembra 1897, je hišni lastnik, okrobnik, hišnik ali najemnik dolžan, stavljača ali drugih prostorov hodnik ali pešpot tik posestva nemudoma očistiti snega in, če vsled tega polzi ali kadar se napravi poledica, tudi takoj positi s peskom, pepcom ali kako drugo tako stvarjo. Snaženje in posiljanje je izvršiti v širini hod-

nika ali pešpota. Kadar zapade sneg ponoči ali se napravi poledica, opraviti je snazenje ali posiljanje vsaj do 7. ure jutraj. Pri prenehanem snenženju je osnažiti hodnik ali pešpot večkrat na dan in tako posipati, da ni nevarnosti za pešce. Z dvorišč se sme sneg ali led skladati na cesto, temveč ga je izvoziti v Ljubljano ali na odkazano skladišča. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeže s strehe, morajo hišni posestniki nemudoma ob svojih stroških izvoziti s ceste. Za lužnega vremena je hodnike ali pešpota po potrebi večkrat na dan očistiti luž in blata. Ta določila je razumeti tako, da je dolžna vsaka izmed gori naštetih oseb čistiti hodnik ob vseh svojih posestvih, ki leže v območju mestne občine ob javnih prometnih prostorih, ne glede na to, da so mogoče ta posestva nezazidane parcele, vrtovi, skladišča, hišne strani brez vzhodov, zidov, ograje, kakor tudi ne glede na to, ali je ob posestvu zidan hodnik ali ne. Tudi ne oprošča te dolžnosti dejstvo, da cesta ob posestvu ni dovršena. Merodajno je le, ali teče mimo posestva javen pešpot ali ne. Dalje ne zadostuje, da se očisti hodnik sam, ampak očistiti je treba tudi cestni larek, ki teče ob hodniku in sicer tako, da se voda z lahkoto odteka. Če bi se kdo protivil izvrševati te dolžnosti, dal bi mestni magistrat opraviti dolžno delo na njegov račun. Poleg tega zadene prestopnina po čestnopolijskem redu globa od 10 Din do 1000 Din, oziroma v slučaju neizterljivosti zapor od 6 ur do 14 dni. Izgovor nepoznanja teh predpisov ne opravičuje. — Mestni magistrat Ljubljanski.

— 10 dinarski bankovci (kovači) se s 1. februarjem ne bodo več sprejemali. Zamenjala jih bo Narodna banka za 10 dinarske bankovce nove emisije.

— Udrženje trgovcev z manufakturo. Beograjski trgovci z manufakturo so sklenili ustanoviti udrženje trgovcev z manufakturo, ki bi združevalo trgovce te stroke iz cele države.

— Celjske vesti. Mestno gledališče. Danes v nedeljo 27. januarja se vrši ob 16. uri v našem mestnem gledališču otroška predstava »Zakletni princ«. Večerna predstava »Sveti odpadci«. — Mestni magistrat razglašja, da so odslej ukinitve omejitve glede oddaje električnega toka in se isti lahko zopet razbi za obratovanje po svoj čas izdanem razglasu, kateri določa, katere ure se lahko tok rabi v zimskem času. — Predsednikom Sportnega kluba je bil na zadnjem obnemem zboru zopet izvoljen dr. Zoran Jošt. — Izredna seja celjskega občinskega sveta se je vršila v petek zvečer v mestni posvetovalnici. Razpravljalo se je v isti o dodatnih predlogih k proračunu za leto 1924 iz finančnega odbora ter o poročilu elektrifikacijskega odbora. — Občni zbor zveze gostilničarskih združenj za Stajersko, Prekmurje in Meziško dolino se je vršil ob številni udeležbi v četrtek dne 24. t. m. Zborovanju je predsedoval g. Božič, ki je v otvoritvenem govoru podal izčrpen pregled o razvoju in delovanju zveze. V zvezi je včlanjenih 28 združenj. Na Spodnjem Stajerskem je samo 54 četvero združenj, ki niso pristopile k zvezi. Zveza je odločno nastopala proti vinotoku, ki jih je samo v ljutomerskem okraju osemsto. Gospod Božič je izjavil, da zveza nima nič proti temu, če se kaznuje gostilničarje, ki navijajo cene, vendar se pa mora vedno točno ugotoviti krivdo z vnosstavanjem vseh stroškov, ki so v gostilničarjem obratu. Da v gostilniški obrti niso najbolj rožnate razmere, dokazuje že to, da se je v zadnjem času moralo zapreti 40 slabo idočih gostiln. Zveza se izreka proti temu, da se na deželi zdravniško preiskuje natarke. Finančni svetnik g. Valjavec je na obnemem zboru poročal o zakonu o taksah. Po poročilu se je razvila debata, katere so se udeležili med drugimi zg. dr. Pretner in Djordjevič, predsednik središnjega odbora gostilničarskega Saveza. Zvezni občni zbor je končno razpravljal o bolniškem zborovanju in na predlog obrtnega komisarja g. Založnika sprejel resolucijo, da se naj za Slovenijo ustanove trije okrožni uradi in da se naj zniža uradništvo pri okrožnem uradu v Ljubljani. Po zaključnem zborovanju je zborovalce povabil g. hotelir Martinovič na okusno prirejen banket.

— Mariborske vesti. V soboto 26. t. m. je po daljši bolezni umrl 19letni sedmošolec tukajšnje gimnazije Leon Pučelik, sin nadučitelja Pučelika in Krčevini. Pogreb bo v ponedeljek ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju na tamonje pokopališče. Prizadej narodni rodobni naše sožalje. — Mariborska požarna bramba je dobila narodno novo brigadnico na bencini, ki je namenjena zlasti za požare v okolici. — V minulem tednu je umrl v Mariboru 8 oseb, od teh pet moškega in tri ženskega spola. — Nočno lekarniško službo ima prihodnji teden lekarna pri »Mariji Pomagalna Aleksandrovi cesti«. V torek 29. t. m. se vrši v carinskem skladišču na lužnem kolodvoru licitacija raznega blaga. — Prihodnja seja mestnega občinskega sveta se vrši v četrtek 31. t. m. ob 7. uri zvečer z nadaljevanjem dnevnega reda zadnje seje. — Mariborsko marionetno gledališče vprižori v nedeljo 27. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih Narodnega doma »Snežulčica«. — V noči od 22. na 23. t. m. so neznanj storilci podrli precešen del plota v razstavnem prostoru poleg Dijaškega doma v Prešernovi ulici. Sodi se, da je moralo biti udeleženi pri tem vandalizmu, čigar vzrok je neznan, več oseb. — Zaradi potepuvarij in talne prostitucije je policija aretirala 28letno brezposelno blaginčarko Alojzijo Kranjc iz Sv. Mohorja. — Medtem, ko je posestnik Alojzij Walcherr iz Slivnice ob Dravi nakupoval v neki trgovini na Koroski cesti, so se mu splašili pred trgovino konji in zdirjali po Koroski cesti do gostilne na Vodnikovem trgu, kjer so se ustavili. Nezgodja se ni pripetila nikakšna.

— Ptujске vesti. Tukajšnji Sportni klub priredi, kakor običajno vsako leto 1. februarja v prostorih Društvenega doma svojo III. sportno veselico. — Dne 24. januarja 1924 je bil od tukajšnje policije aretiran neki Edvard Ploberger, star 25 let, iz Nemške Avstrije, ker je prekršil mejo ter radi javnega nasilja v Ptuj. Potem neki Ivan Košar, 45 let star, radi tatvine perutnine itd.

k Božiču je vrjla na Dunajski cesti ne-da-č od vogala palače Dunajske banke neko kmetko ženico. Nezvestost so jo opeljali na rešeno nastopa

V uvod in pojasnilo.

Iz krogov naših bralk se nam piše: Idejo, otvoriti predalček »Narodnega Dnevnika« tudi za nas, pozdravljamo najtopleje. Posebno nam, ki živimo na deželi in nimamo na razpolago listov in revij, ki se v Ljubljani najdejo vsaj po družtvih in kavarnah, bo tak-le nedeljski prigrizek, ragu različnih delikatnih stvari, jako dobrodošel. Meni osebno prija tudi stil Vaše prve koserije; vendar če dovolite, bi izrekla skromno kritiko:

Predvsem — gospod urednik, ali Vam je to res všeč: Ženski koticček? — Ženski koticček, — hm, oprostite, malo se smehljam! — Ženski koticček — Ne, to ni — šik. In šik in šarm sta vendar oni močnejši komponenti, ki tvorita ženo. Ženski koticček, — vidite, to je okorna moška formulacija. — Me bi reklo — no, — reklo bi — Pa kaj, če bi reklo: Femina? — Ali slišite ta lepi zvok vokalov? Fé - mí - ná — akord — tajinstven, ki vabi, obeta, zahteva in je vendar mehak in nedoločen, kot z najfinejšo kopreno zastrti.

Da, Femina, prosim, prekrstite Vas — ali naš? — koticček v »Femina«. In tam nam pripovedujte o vsem, kar nas zanima; pišite o benečanskih vazah in sevreških porcelanih, angleških otrocih in turških haremih, o ženskem glasanju, o čilimih, o cipelah in starih škri-njah, o ženskih ministrih in bretonskih kuhinjah — o cvetlicah in vrtovih in ljubeznih — — — — —

O, neizčrpni so viri, s katerimi lahko utesite našo željo!

Ne dajte tedaj, da nas žela! — Kakor vidite, velečenjena prijateljica, smo ugodili Vaši želji in tako bodi, in tako krstimo danes slovesno ta predalček lista, ki naj je posvečen Vam, žene naše in naša dekleta!

In sedaj ima besedo naša redna dopisovalka. Evo, kako nas oštevja:

Gospod urednik!

Ne, dragi prijatelj, tako-le se pa ni-sva zmenila. To je nesramno, zahrbitno, podlo. To je brezobrazno. Vi me kompromitirate, smešite, omenogate. Kaj Vam pa hodi na misel? Jaz uporabljam diplomatske trike ko Beneš in Nincić in Duca, da iztrgam svoji — pardon — in Vaši prijateljici skrivnost njene žametnege en - tout - cas — vi pa vse izblebate! Ona je pol ure gluha kar na obe rožnati ušesi, končno pa se mi zasmeje direktno v moj sladkobno — prijazno skrenjeni obraz s svojim zdravim, zvenečim smehom in prebela mi svojimi volčjimi zobmi: »Beži no, saj me je večeraj celo uro mrcvaril, dokler mu svoje harmonike nisem demonstrirala.«

Eno edino opravičilo imam za Vaše brezprimerno drzno vmešavanje v moj resort: Ker o tehniški fabrikaciji ženskih klobukov nič ne razumete, pri tisti demonstraciji tudi niste »porajali«, da je oni pas črne baržuna natančno 30 cm širok in poljubno 80 — 100 cm dolg, po širini sešit, opremljen spodaj in zgoraj z 2 cm širokim robom (nevidni nabodi), v katerem se nahaja ozka, močna, svilena elastika, s katero se da zadržati na poljubno dolžino, tako, da izgleda ves stvar kot kak žametn ročnik (muf). Vi ste seveda bolj gledali na Mirine spretno ročice, kako so posadile ta ročnik na oni mali klobuček s

prav prav ozkim, navzdol zavhanim krajcem, v katerem hodi po svojih gospodinjskih poslih v jutranji ljubljanski megli. Samo šop petelinje-ga perja ji maha takrat ob desnem ušesu. No, in ko je odpela oni šop, in nataknila »harmoniko« in jo stisnila tu, in razširila tam, in nagromadila gube na desni ter potegnila garnituro na levi nizdol, poveznila spodnji rob čez kratec, ga zopet dvignila ter križala robova, vse skupaj snela, zvala v »korobač« in z njim okrasila svoj zvonček posev, v zašpilen konec korobača pa zataknila iglo iz žeta ali celo par dragocennih šaplinjih »mitij«, in ko ste občudovali vse te kreacije na njeni dražestni glavici, in niste vedeli, ali je lepša v tem, ali onem, ali tistem-le klobučku, in ko so vendar bili vsi ti trije, štirje klobučki eden sam in edini.

Še sveto trojico bi na tak-le način pregruntala naša prijateljica Mira.

Zato se ne čudim, da se Vam je ti-stega mrzlega popoldne, ko je sneg škripal pod nogami, in ste za zledene-limi okni »Emone« zazrli valujočo črno maso pod sivim oblakom cigaretnega dima, zahotelo mirnega koticčka s pi-sanimi, z mehikimi blazinami obloženi-mi mirnimi pod oranžno rumeno »lah-tirno« v Mirinem salončku. Zahotelo se Vam je zlatorumenega čaja v tenki skodelici iz kineskega porcelana, dišeče cigarete in vonja belih rimskih hijacin-t, ki ji cveto na mizici od črnega laka. Morda ste za trenotek pritisnili na obrto lice v zeleno in rumeno pisano svilno odetega mandarina, ki ždi v veli-kanskem fotelju in se enakomerno do-stojanstveno smehlja vsem čajaželnim posetnikom lepe gospé.

Saj veste, da danes ko se opajamo z opijem in kokainom, velja le še ek-stremni orijent: Lutka naše bebe mora biti indijska plesačica ali skrivnostni brahma, iz salona naše modernice pa se je umaknil obrabljeni zapadni beli pajac ter leži pomečkan med staro šaro. Ubogi, beli, dobri Pierrot... M.

NASIM BRALKAM.

Upoštevač željo naših naročnic, naj bi jim nudili čim pestrejšo čtivo, smo se odločili, da rezerviramo v vsaki nedeljski številki »Narodnega Dnevnika« večji prostor, kjer bi se obravna-vala vprašanja, ki zanimajo naše žen-stvo. Pisno, ki je priobčujemo uvodo-ma, nas je resnično razveselilo. Želimo si mnogo takih in drugačnih pismen. Pišite, drage sestre! Vprašajte in kram-ljajte, kritikujte in nasvetujte in če ho-čete — pesnikujte!

Preskrbeli smo, da se bo v našem uredništvu vsako pismo prečitalo, upo-števalo, kar je upoštevanja vrednega, nasvetovalo in bodrilo in morda, morda celo odkrilo kak pisateljski ali pesniški talent.

Torej pišite, sestre!

V SOBOTO, 9. FEBRUARJA 1924
SE ZBERO VSE MASKE
V »NARODNEM DOMU«
kjer se bo vršil
I. SPORTNI KARNEVAL.

**Podpirajte
Jugoslov. Matico!**

To in ono.

KAKO JE BILA OBLEČENA EVA?

Ravnatelj dunajske Ljudske opere je angažiral znano dunajsko plesalko Zank za glavno ulogo v svoji pantomimi, ki vse-buje povest o Adamu in Evi. Skušnje so se vršile v navadnih oblekah in je bilo vse v redu. Ko pa se je pri prvi predstavi dvig-nil zastor, je bilo občinstvo silno iznena-de-no: plesalka se je prikazala občinstvu in ravnatelja v Evin obleki.

Ker se je bil ravnatelj skandalu, je ukazal spustiti zastor in prosil plesalko, naj se vsaj malo obleče. Plesalka je odklo-nila ravnateljevo prošnjo v imenu umetno-sti in zgodovine. Ravnatelj je moral ob-činstvu vrniti denar in je vložil tožbo proti plesalki.

Pred sodniki je prišlo do pikantnih scen.

Plesalka je izjavila: Igrala bom v obleki, ki se mi zdi primerna.

Ravnatelj: Toda ne samo s figovim peresom.

Plesalka: Zakaj ne v fraku?

Sodišč: Je preloščilo razsodbo v svrhu proučavanja sv. pisma in ugotovitve, kako je bila oblečena Eva.

KAKO SI JE CONAN DOYLE IZMISLIL
SHERLOCK HOLMESA.

»Strand Magazine« priobčuje spomine Conan Doylea, ki pripoveduje med dru-gim, kako si je izmislil Sherlock Holmesa: Mrzlega zimskega večera v decembru 1889 sem prišel na Dunaj s svojo zdrav-niško diplomno v žepu. Imel sem znanstve-ne ambicije in sem hotel postati najboljši zdravnik za oči v angleški prestolici. Do-vršil sem prve študije na oxfordski univer-zit in sem jih nameraval nadaljevati na Dunaju, ki je bila takrat Meka očesnih specialistov. V Londonu pa je pomenilo mnogo, ako je mogel kdo reči: Studiral sem tudi na dunajski univerzi.

Po pravici povedano, učil se nisem veliko, pač pa sem pridno zahajal v vesele družbe. Spoznal sem Brinsley Richarda, dunajskega dopisnika londonskih »Times«. Stanoval sem v majhnem zavodu, kjer sem plačeval silno malo za stanovanje in hrano. Za časa mojega bivanja na Dunaju mi je padla v glavo misel, da bi napisal kak ro-man. V par tednih sem končal svojo prvo knjigo. Preživel sem štiri mesece na Du-naju in sem se vrnil v London kot očesni specialist. Upal sem na dobro klijentelo in sem iskal priprave prostore za svoje pa-ciente. Začasno sem vzel v najem dve sobi na trgu Devonshire št. 2 v hiši, ki si mi je zdela za to malpripravnaja, ker je oddal-jena samo pet minut od Wimpolestreete. V tej hiši se je rodil veliki detektiv Sher-lock Holmes.

To se je zgodilo tako-le: Pacientov ni bilo od nikoder. Obe sobi sem silajno ure-dil, za kar sem poročil 102 sterlinga, toda nobenega človeka ni bilo, ki bi mi zaupal svoje oči. Vsako jutro sem šel na trg De-vonshire in ob 10. sem bil že pripravljen v svojem ambulanciju. Toda nobenemu ni padlo v glavo, da bi me prišel moliti. Ca-kal sem vsak dan od 10. do 16. ure in vedno zaman. In dobro je bilo tako. Ko sem tako mnogo ur zaman čakal, mi je padla v glavo čudna misel: Ali bi ne mo-gel nadaljevati svojega literarnega dela, ki sem ga pričel na Dunaju? K temu me je si-lila denarna potreba. Sklenil sem, da pri-čnem pisati kratke in privlačne policijske zgodbe, osredotočene okoli ženilnega de-tektiva. Ker so bile novele kratke, sem jih mogel dovršiti v dveh ali treh tednih. Po preteku enega meseca sem izročil svojemu založniku prva dva romana o Sherlock Holmesu. Doživel sem velikanski uspeh in moja usoda je bila zapečatena.

TEIGE — COMP.

družba za preskrbo krivih pričevanj z ne-omejenim lamstvom.

Pri nadaljni razpravi v tem senzaci-jnem procesu, o katerem smo že poro-čali, so bile zaslišane razne priče in ostali obtoženci. Razpravna dvorana je bila na-bito polna. Razprava je pokazala, na kak način je dobivala družba Teige svoje procese.

Ljudmila Teige je tožila odvetnika dr. Becka radi razžaljenja časti in je proces s svojimi najetimi pričami tudi dobila. Proti zdravniku dr. Syrovemu je vložila tožbo na odpoved stanovanja, ker je baje zdrav-nikova sestra stanovanje odpovedala. Tudi ta proces je Teige dobila. Pri sedanjih raz-pravi pa se je pokazalo, da so vse priče izpovedale krivo.

Zanimiva je bila tudi tožba radi raz-žaljenja časti, ki jo je vložil potnik Winter-

stein proti Ljudmili Teige. Pri tedanji raz-pravi so nastopale priče Ljudmili Teige zelo prodrzno; v korist Ljudmili je tedaj tudi pričal profesor češke tehnične visoke šole Kittner. Sedanja razprava je pokazala, da so vse priče, tudi prof. Kittner, lagale. Sednji se izgovarja, da je ravnal v dobri veri.

Trgovca Wolf je imel srečo, da je sta-noval v hiši sester Teige. Prosil je Ljud-milo, da mu dovolji napeljavo električne luči na lastne stroške. To ji je tudi večkrat pisal. Toda Ljudmila ni hotela tega dovo-liti, pač pa mu je sodnijsko odpovedala sta-novanje, češ da je Wolf izjavil, da bo v gotovem času stanovanje odpovedal, če mu Teige-leva ne dovolji napeljave elektrike. Dasiravno je bila trditve izmišljena, je Tei-gejeva dobila proces s svojimi naučenimi pričami.

Priča 23-letna poslovodkinja Časlavsky izpove, da jo je Ljudmila nagovarjala, da naj pred sodiščem priča, da je bila na-vozca pri smrti matere Ljudmili Teige in da je siljala njeno oporoko, v kateri zapu-šča svoje hiše le omenjenim trem sestram, ne pa tudi svojemu sinu inženjerju Teige. Ljudmila je tedaj dejala Časlavskyjevi, da služi s svojo izpovedjo sveti stvari in ji je obljubila zlat prstan.

Obtoženka Ljudmila Teige je nato na-padla Časlavskyjevo, češ da je hodil k nje-nek moški. Na protest priče je predlagal predsednik senata, da se protokolirajo vse žalitve, ki jih je v procesu zagrešila Teige. Ta je namreč z raznimi medklici in žaliv-kami žalila vsako pričo, ki je izpovedala proti njej. Celu prigovarjanja njenega za-govornika niso zalegla.

Karakteristično je za obnašanje Ljud-mile Teige na zatočni klopi, da je več-krat razžalila tudi navzoče občinstvo in da je izjavila, da se ne more drugače braniti, kakor tako, da obdoljuje priče.

Millard Ford je nedavno reke, d. bo imel za deset let vsak ameriški držav-ljan svoj avtomobil. Cene njegovih avto-mobilov bodo tako nizke, da si ga bo lahko omislil vsak današnji »reže«.

Zasutih je bilo v rudniku Numada, ki leži 80 milj južno od El Paso v Ameriki 50 rudarjev.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.
Glavni in odgovorni urednik:
Železnikar Aleksander.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Poslano.

IZJAVA.

Z ozirom na izgovor gospoda. Al. Stre-harja, kavararja »Centrale«, kakor sem ga podpisani čital v »Jutru« z dne 23. t. m. češ, da sem ga dal na kandidatno listo ce-nilne komisije brez njegove vednosti in privoljenja, ter da je za to zvedel šele v soboto pred volitvijo, mi je častna dol-žnost, da izrazim, da je ta izgovor g. Stre-harja čisto enostavna neresnica, kajti go-spod Strehar je bil dne 16. t. m. pri od-borni seji gostilničarske zadrge navzoč, ko se je imenovalo poleg drugih tudi nje-govo osebo, v kar je tudi privolil in kar zamorejo potrditi tudi vsi takrat prisostu-joči odborniki. Odsotna sta bila samo go-spada Jancič in Kühr. Pripomniti moram, da mi je vrlo žal, da moram nastopati proti svojemu stanovskemu kolegu, toda v za-ščito resnice pač ne gre drugače.

Maribor, dne 25. januarja 1924.

Al. Klesč, l. r.

* Za vsebino te izjave odgovarja ure-dništvo le v toliko, kolikor določa zakon.

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je naša dobra, zlata mamica gospa

Antonija Ferant

v Gospodu preminula. Pogreb predrage pokojnice se vrši v ponedeljek 28. januarja ob 16. uri iz hiše žalosti Ambrožev trg št. 3 na pokopališče k Sv. Križu.

Štefan Ferant, Anton Ferant sinova. Antonija Ferant hčerka.	Leopoldina Ferant sinaha.	Vladko, Bogica, Danica Marica, Anica vnuk in vnukinja.
---	---	--

IVAN BOGATAJ

koncesionirano elektrotehnično podjetje v Ljubljani,

slavnemu občinstvu vljudno naznanja, da je v hiši Uršulin-skega samostana, KONGRESNI TRG 19. (poleg nunske cerkve)

otvoril trgovino

z elektrotehničnimi predmeti za nizko in visoko napetost.

Gradnja telefonskih central, hišnih telefonov in zvoncev. — Senčniki za moderno razsvetljavo lastnega izdelka vedno v zalogi.

Tel. št. 3. Zaloge telefonskih aparatov, Tel. št. 3.

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja ciganov.

(Nadaljevanje.)

»20. marca: Zajtrk 1 fr. 50 c.; tobak 20 c.; ko-silo 2 fr.; monokel 2 fr. 50. 0!« je rekel Marcel, »monokel gre na tvoj račun! Zakaj si rabil monokel, saj dobro vidiš? ...«

»Dobro veš, da sem moral napraviti za »Mav-rico« oceno slikarske razstave; nemogoče pa je napisati kritiko o slikarstvu brez monokla; to je bil legitimen izdelek. Potem? ...«

»En trstovec ...«

»O, to gre na tvoj račun,« je dejal Rudolf, »trstovca ti ni bilo treba.«

»To je vse, kar sva izdala 20,« je dejal Marcel, ne da bi odgovoril na prijateljev očitek. »21. sva zajtrkovala v mestu, obedovala tudi in večerjala tudi.«

»Tega dne nisva mogla veliko napraviti?«

»Zares, prav malo ... Komaj trideset frankov.«

»Zakaj pa?«

»Ne vem več,« je rekel Marcel; »toda to je za-belježeno v rubriki »različni izdatki.««

»Nedoločen in podel naslov,« ga je prekinil Rudolf.

»22. marca. To je dan, ko je nastopil službo Baptist: dala sva mu na račun njegove plače 5 fr.; za orglice 50 c.; za odkup štirih majhnih kitajskih otrok, ki so jih njihovi neverjetno barbarski starši obsodili, da jih vržejo v Rumeno reko, 2 fr. 40 c.«

»Kaj!« je dejal Rudolf, »razložil mi malo na-sprotje, ki ga zapazim v tej točki. Če dajete denar orglicam, zakaj žališ barbarske starše? In ali je

bilo sploh potreba odkupovati kitajske otroke? Če bi bili — — — — —

»Po rojstvu sem plemenite narave,« je odvrnil Marcel, »daj, nadaljuj! Do sedaj sva se le zelo malo oddaljila od principa varčnosti.«

»Dne 23. ni nič zabeleženega. Dne 24. isto. To sta dva dobra dneva. Dne 25. dal Baptistu na račun njegove plače 3 fr.«

»Zdi se mi, da mu dajeva zelo pogosto denar,« je dejal Marcel, kot bi premišljeval.

»Mu bova manj dolžna,« je odgovoril Rudolf.

»Dajte!«

»Dne 26. marca: različni in glede umetnosti potrebni izdatki 36 fr. 40 c.«

»Kaj sva mogla vendar kupiti tako korist-nega?« je dejal Rudolf, »jaz se ne spominjam. 36 fr. 40 c., kaj vendar more to biti?«

»Kako se ne spominjaš? ... To je bilo na dan, ko sva šla na stolpe cerkve Notre-Dame, da bi vi-dela Pariz s tičje perspektive ...«

»Toda to stane le osem sous, če greš na zv-onik,« je rekel Rudolf.

»Da, toda nato sva obedovala v Saint-Ger-mainu.«

»To je potem jasno.«

»Dne 27. ni nič zabeleženega.«

»Dobro. To je varčnost.«

»Dne 28. dal Baptistu na račun njegove plače 6 fr.«

»Oh! Zdaj sem prepričan, da nisva Baptistu nič več dolžna. Celo on bi utegnil biti nama kaj dolžan ... Treba bo pogledati.«

»Dne 29. No, 29. ni nič zabeleženega; namesto izdatka je tu začetek članka o »nравnosti.««

»Dne 30. Oh! Imela sva goste na obedu: veliko izdatkov, 30 fr. 55 c. Dne 31, to je danes, še nisva nič izdala. Vidil, s tem besedami je Marcel

končal, »knjigovodstvo je bilo zelo enostavno. Vsota ne znaša 500 frankov.«

»Potem mora ostati še denar v blagajni.«

»Lahko pogledava,« je rekel Marcel in odprl predal. »No, ničesar ni več. Samo en pajek je tu.«

»Pajek zjutraj pomeni skrb,« je dejal Rudolf.

»Kam za vraga je moglo izginiti toliko de-narja?« je potrto povzel Marcel, ko je videl, da je blagajna prazna.

»Za boga, to je čisto enostavno,« je rekel Rudolf, »dala sva vse Baptistu.«

»Čakaj vendar!« je vzkliknil Marcel in segel v predal, kjer je zapazil kos papirja. »Pobotnica za zadnje najemnino!« je vzkliknil.

»Vraga,« je dejal Rudolf, »kako je prišla sem?«

»In še podpisana,« je pristavil Marcel; »torej si ti plačal gospodarja?«

»Jaz, pojdi, pojdi!« je rekel Rudolf.

»Pa vendar, kaj pomeni ...«

»Toda zagotavljam te ...«

»Kakšna je torej ta skrivnost?« sta zapela oba v koro po melodiji finala »Bele dame.«

Baptiste, ki je ljubil glasbo, je takoj prišel. Marcel mu je pokazal pobotnico.

»Oh, da,« je dejal malomarno Baptiste, »po-zabil sem vam povedati, gospodar je prišel danes zjutraj, ko vas ni bilo doma. Plačal sem mu, da bi mu ne bilo treba še enkrat priti.«

»Kje ste dobili denar?«

»Oh, gospod,« je dejal Baptiste, »vzel sem ga iz predala, ki je bil odprt; mislil sem celo, da sta ga pustila gospoda odprtega v ta namen in rekel sem sam pri sebi: Gospodar bo prišel po najem-nino, treba mu bo plačati; in napravil sem, kot bi mi bili naročili.«

»Baptiste,« je rekel Marcel ves blede od jeze, »prekoraš me ste na moje zapovedi; od danes naprej

ne spadate več v najino hišo. Baptiste, dajte svojo livrejo!«

Baptiste je dal z glave čepico iz povoščenega platna, ki je sestavljala vso njegovo livrejo, in jo izročil Marcelu.

»Dobro,« je rekel ta; »sedaj lahko odidete ...«

»In moja plača?«

»Kaj pravite, ali se šalite? Prejeli ste več, kot sva vama bila dolžna. Dal sem vam 14 frankov v komaj štirinajstih dnevih. Kaj počenjate s tolikim denarjem. Torej vzdržujete plesalko?«

»Na vrvi,« je pristavil Rudolf.

»Zapustiti me torej mislite,« je rekel nesrečni služabnik, »brez zavetja za mojo glavo!«

»Vzemite nazaj vašo livrejo!« je odvrnil Mar-cel, ginjen kljub svoji volji.

In dal je čepico Baptistu.

»Vendar je ta nesrečnež razmetal najino imetje,« je rekel Rudolf, videč odhajati ubogega Baptista. Kje bova danes obedovala?«

»Jutri bova že vedela,« je odgovoril Marcel

VIII.

Kaj stane petrankovski novec.

Neke sobote zvečer, ko še ni živel skupno »gospodično Mimi, ki jo bo čitatelj kmalu spoznal, se je Rudolf seznanil pri svoji mizi v restavraciji s prodajalko lišpa, imenovano gospodično Lavro. Ko je modistinja izvedela, da je Rudolf glavni urednik »Mavrice« in »Kastorja«, dveh modnih časopisov, mu je pogosto pomenljivo namignila, ker je upala, da ji priobči reklame za njene proizvo-de. Na te izzivalne poglede je Rudolf odgovoril z umet-nim ognjem madrigalov, da bi ga bil zanj lahko za-vidal Benserade, Voltaire in vsi Buggeri galantnega sloga. Ko je po obedu gospodična Lavra izvedela, da je Rudolf pesnik, mu je dala jasno razumeti, da bi se ne branila. Sprejeti ga za svojega Petrarco-

Stalna poljudno-znanstvena priloga „Nar. Dnevnika“

Kaj je gospodarska psihologija.

Znanost, ki jo imenujemo narodno gospodarstvo, mora danes brez dvoma zanimati vsakega, ki mu je količina ležeča na blagostanju naroda in njegovega napredka. Naloga, ki jih mora danes reševati narodno gospodarstvo, niso samo neštivilne, ampak tudi povsem drugačne, kakor pred svetovno vojno. V svetovni vojni je bil edini cilj vsake vojskovoje se države zmaga, znana za vsako ceno. Vsi delci ni samo zastalo vsako delo, ki ni bilo v direktni zvezi z vojno, temveč se je tudi napravilo in uničilo v par letih to, kar se je prej gradilo in izdelalo v desetletjih. Narodi morajo danes ne le nadomestiti izgubljeno in uničeno, ampak tudi način nadomestitve prilagoditi novim razmeram. V prvi vrsti vedijo to za novo nastale države. Treba je najti poti, da nadomestimo izgubljeno in vstvarimo to, kar nam manjka, z najmanjšo uporabo sile, snovi in časa. Kako se to izvrši, to nam pove gospodarska psihologija. Gospodarska psihologija je torej čisto praktična znanost, ona je del eksperimentalne psihologije, ki se lahko takoj uporabi v narodnem gospodarstvu.

Praksa gospodarske psihologije je prastara, ona je toliko stara kot človeški rod in človeško delo. Kakor je praveč spoznal, da reže njegov kamelel nož bolje in hitreje, ako ga zbrusi na drugem kamnu, tako se je udeleževala gospodarska psihologija od praveč človeka iz kamene dobe do danes, akoravno podzvestno.

Vsa izboljšanja na tehničnem polju, prehod od kamna do železa, od navadnih sani do voza in avtomobila, od enostavne grmade do radiotelefona, vse te iznajdbe imajo več ali manj končni cilj, doseči smoter v kolikor mogoče najmanjšem času in z najmanjšo uporabo sile.

To podzvestno prizadevanje je postalo sčasoma zavestno in dobilo izjavo v stavku: »Ne trati energije, uporabljaj jo.«

V gospodarstvu igra človek glavno vlogo, le on obvlada omenjene tudi te-

meljne količine, silo, snov in čas. On jih uporablja, on lahko z njimi varčuje, ali pa jih zapravi. Naloga gospodarske psihologije je, da preišče in vodi duhovno človeško življenje, v kolikor je to v zvezi z gospodarstvom. Ona mu pokaže edino pravo pot, da doseže svoj cilj, ona vrši v višji meri ono, kar vidimo, da se dogaja v prirodi, namreč naravno izbero in prilagoditev. Nekoliko manj kruto izvrši to nalogo gospodarska psihologija, ker ona neče uničenja slabših in manj vrednih, ampak jih hoče le prilagoditi razmeram in jim nakazati pravo mesto, ki bi si ga naravnim putem drugače šele priborili z veliko izgubo časa. Ako postavimo človeka k delu, za katerega je najbolj sposoben in ki mu naravno, vsled tega tudi najbolj prija, ako mu dalje damo najboljša orodja, dosežemo gotovo najvišji koristni efekt dela. Razume se, da ne sme postati postopek gospodarske psihologije istočasno vir za izrabljanje delavca, kar bi doprineslo le momentano korist delodajalcu. To bi ne bila nobena gospodarska psihologija in bi tudi ne bila kriva teh izrazitkov. Kakor n. pr. ni kriv iznajditelj morfija, ki je za človeštvo neprecenljive vrednosti, za zlorabo, ki se vrši z morfijem. Zlate dobe ne bo prinesla niti gospodarska psihologija, pred precejevanjem se moramo ravnati tako varovati kakor pred podcenjevanjem. Racionaliziranje dela bo dovelo čisto gotovo do boljših delovnih pogojev, do večje intenzitete dela, pri krajšem delavnem času in boljših mezdah. Boljše mezde so pa istočasno tudi izvor večjih potreb, posebno se ker stopa v osredje pridobljeni čas, ki zahteva v časovnem oziru potrebe, na katere ni preje nihče mislil. Sivi postanejo vsakdanja potreba, ki se jih je prej smatralo za luksuz. Istočasno pa postanejo ravno te stvari vsled večje produktivnosti cenečije. Označili smo bistvo in hotenje gospodarske psihologije. V poznejših člankih hočemo pokazati njen postopek in njene uspehe.

Francosko gospodarstvo.

Zadnji sledovi ruševin, na najbolj barbarski način uničenih cvetočih francoskih pokrajin, izginevajo. Rodovitni in bogati kraji so zopet v gospodarskem oziru restavrirani, le razrušena stanovanjska poslopja čakajo še obnovitve. Za restavracijo teh krajev je izdala Francija iz lastnih sredstev 120 milijard frankov, preostala je še 30 milijard za vzpostavitev stanovanjskih poslopij. Oznaki izdatki se zaračunavajo v poseben budget kot izdatki, ki se obrestujejo in ki naj se krijejo z nemisljimi reparacijami. Odpor Nemčije proti plačilu reparacij je on vzrok, ki otežuje najbolj državne finance. Brezdvomno je, da bo definitivna ureditve reparacijskega vprašanja avtonomistično izboljšala tudi francoske finance. Glavni vzrok nazadovanja francoskega franka je pa spekulacija izven Francoske, ki je v glavnem politične narave. Vseleti se hoče namreč pri francoskem prebivalstvu nezaupanje do francoske valute in povzročiti s tem njen razpad. Ako premostimo nadalje gospodarsko stanje Francoske, pridemo do zaključka, da se omenjena spekulacija, uničiti francoski frank, najbrže ne bo posrečila.

Eksport v letu 1923 prekaša znatno v množini in vsled manjše cene franka, tudi po vrednosti onega iz preteklega leta. Def-

icit trgovinske bilance bo znašal približno eno milijardo frankov proti 25 milijardam v letu 1919. Na splošno plačilno bilanco ne bo imel ta malenkostni deficit skoro nobene vloge, to tem manj, ako se še vpošteva, da ga znatno prekašajo dohodki tujkega prometa in nevidni eksport luksuznih predmetov po tujih.

Tudi industrija je po končani vojni polno zaposlena. V Franciji ni skoro nobene brezposelnosti, da celo importirali je treba delavce za gotove industrijske panoge.

Dohodki iz davkov so ravno vsled nazadovanja franka nerazmeroma boljši, vendar uvideva vlada potrebo čim večje omejitve izdatkov, da se obvaruje inflacije.

Obtok novčanice je znašal konec meseca decembra 39 milijard. Ako se vpošteva, da je bilo najnižje število po vojni 37 milijard frankov, ni današnje število preveliko. Razun tega je pa vlada že vrnila Banque de France 3,8 milijard frankov. Interesantno je tudi dejstvo, da je bila haussa za celo vrsto papirjev lanskega leta, pri večji vrednosti franka, v mesecu februarju znatno večja kot sedaj. Akcije raznih podjetij kotirajo pač višje vsled slabe tendence franka, splošno pa kaže trg za akcije višje kurze kot pred enim letom. Tendence obligacij je pa padajoča.

Taylorjev sistem.

Po poročilih prof. Wallichsa, ki je bil prvobitni izvajalec Taylorjevega sistema v Nemčiji, dobimo lahko približno sliko o prednostih tega sistema za delodajalca kakor tudi za delavca, ako se ta sistem seveda pravilno in ne enostransko izvede.

V neki tovarni za lesne izdelke so izvršili prvi poskusi na fasonski strojni. Na tej strojni je izdelal strojni delavec k večjemu lahko 130 do 150 m. Izčrpani študij dela tega delavca je izkazal, da izrablja le približno eno četrtino delovnega časa za resno koristno delo in da uporabi tretjino časa za brušenje orodja, prestavljanje stroja, doprinarjanje materiala, napenjanje in popravljanje jermenov itd. Na podlagi teh opazovanj, se je izločilo brušenje s tem, da se je za prodje vzelo najboljša specialna jekla. Stroj sam se je izpopolnil tako, da se je veliko stvari izvršilo bolj avtomatično, za gonilne jermene se je vporabil najboljši material itd. Na ta način se je doseglo, da je 18 letni delavec izdelal v istem času z lahkoto 550 tekočih metrov, toraj štirikrat toliko kot prej akordni delavec z največjim napotom. Delavec je pri tem zaslužil 20 odstotkov več, ravno tako tovarnik. Kot uvideven človek ni tovarnik vtaknil vsega svojega višjega zaslužka v žep, temveč je en del uporabil za znižanje cene izdelku. S tem je povečal razočarjanje, tako da je, v kratkem

času lahko stavil v obrat še dva taka stroja. S tem se ni znižalo število zaposlenega delavstva, ampak ravno obratno, ker se je moral za te tri stroje postaviti še en predelavec, ki je imel samo to nalogo, da je uravnal stroje in doprinarjal material. Ta mali polkuz dokazuje, da je pravilna uvedba Taylorjevega sistema koristna za delodajalca in delavstvo. Delavstvu je le treba dokazati, da se ga noče izrabljati, ampak, da ima od tega le korist. Odpor delavstva proti vpeljavi tega sistema je takoj prenehal v nekem drugem slučaju, kakor hitro se je delavstvo prepričalo, da se po tem sistemu več zasluži. Tretji poskus, ki nam pokaže, da ima Taylorjev sistem velike prednosti tudi pri najtežjih razmerah, ako se ga pravilno izvede, se je izvršil v popravilnici neke kemije tovarne, kjer prevladuje ročno delo. Pregledna priprava in razdelba vsakega dela, ki naj se izvrši točno izročitev po času, načinu in obsegu natančno določenega dela posameznim delavcem in za vsak dan, dalje preustrojitve uprave za material in skladišča v smislu Taylorjevega sistema, vse to je dovelo tudi v tem slučaju do popolnega uspeha. P.

Somišljeniki!
Zahtevajte po vseh lokalih „Nar. Dnevnik“!

Elektrifikacija Avstrije.

Najnovjši železniški projekti Avstrije.

Elektrifikacija Avstrije napreduje vidno in dnevnik so polni različnih načrtov. Za Štajersko pa je takozvani Teigtschwerk v bližini Köflacha posebnega, da ne rečemo velevažnega pomena. Ta elektrarna, ki bo še letos dogotovljena, bo preskrbovala z električnim tokom velike napetosti v prvi vrsti vse tamkaj se nahajajoče rudnike ter industrijska podjetja. Pozneje bi se imela ta nova elektrarna spojit z že obstoječimi elektrarnami ob Muri. Na ta način bi se Avstrija rada osvobodila odvisnosti od češkega premoga, kar bi v izdatni meri pripomoglo k cenejšemu obratovanju. Ker bo na ta način producirani tok zelo po ceni, ga bo mogoče uporabljati tudi za kurjavo.

V tesni zvezi s tem načrtom je tudi projekt o zgradbi nove železnice, ki bi vezala Gradec s Celovcem, ne da bi se dotikala jugoslovanskega ozemlja. Projekt je sicer star, ali v zadnjem času je pridobil na aktualnosti, ker razpola družba »Stewage« (Steirische Wasserwerke A. G.) — slednja namreč financira te zgradbe — z velikimi kapitali, ki so jih v teku zadnjega meseca ojačili tudi laški kapitalisti.

26. decembra l. l. se je vršil sestanek interesentov v St. Pavlu v Labudski dolini. Neki strokovnjak je v svojem uvodnem govoru utemeljeval potrebo take železnice med Štajersko in Koroško, ki bi tekla izključno po avstrijskih tleh, kajti neoviran promet preko Maribora je odvisen od dobrega ali slabega razpoloženja Jugoslavije napram Avstriji. Navedel je tudi ovire, ki jih

povzroča sistem potniških predpisov temu prometu.

Doslej je bil spojen Gradec s Celovcem le z eno progo, ki poteka preko Brucka ob Muri in Brež ter Sv. Vida ob Glini v Celovcu. Črta med Gradcem in Celovcem nam daje sliko novega projekta. Glavna zapreka je hribovit pas, takozvana Koralpe. Pobočje pada proti labudski strani zelo strmo. To oviro bodo skušali premagati potomo posebne električne železnice, ki bo obvladala vse strmine do Labudske doline. Potrebno silo bi dajal Teigtschwerk. Temu projektu je viala zelo naklonjena in je celo pripravljena zgraditi oni del železnice od Celovca preko Velikoveca in Grebinja na lastne stroške. Za del železnice od Grebinja do Sv. Pavla v Labudski dolini, to je kakih 12 do 14 km, pa imajo koroški zasebniki že pripravljen kapital.

Pripomniti pa moram, da obstoji še drug projekt. Kakor znano, je bil svojčas aktualen načrt, da se koroška železnica, ki teče sedaj po dravski dolini, zgradi od Lipnice po sulmski dolini do Gleinstättena, tako da bi šele tik ob Radlu peljala v dravsko dolino. Tudi ta projekt so sedaj spravili na svetlo. Izpremeniti ga mislijo le v toliko, da bi se Koralpe predrla. Na ta način bi bila potrebna samo še zgradba železnice od Sv. Pavla preko Grebinja v Velikovec in zveza Gradca s Koroško oziroma Celovcem preko Lipnice in Pöllingbrunnna skozi dotični predor bi bila gotova.

Pomen Italije kot industrijske države.

Obrtništvo je doseglo v Italiji že jako hitro visoko stopinjo. Do 17. stoletja je prednjačila Italija pred vsemi severnimi državami. V novejšem času se je pa islika bistveno izpremenila. Pomanjkanje oglja in železa, ta dva neobhodna temelja moderne industrije sta otežila Italiji tekmovalstvo z drugimi državami. Vzrok temu pa je bil tudi pomanjkanje podjetnosti.

Pred približno eno človeško dobo se je povzpelo zopet industrijsko delovanje, ki pa ima že znake nezdravega, prehitrega razvoja. Po obrtniški cenitvi iz l. 1911 je bilo zaposlenih v industriji 2.304.431 oseb, med njimi 228.947 otrok. Glavni industrijski sedeži so Gornja Italija in Toskana. Na jugu je važen industrijski center Napoli. Najvažnejša industrijska panoga je izdelovanje tkanin. Predvsem cvete svilopreja. Letna produkcija surove svile je približno 5 milijonov kilogramov. Središča svilene industrije so Lombardija z mesti Milano, Monzo in Comom, dalje okolica Turina in zahodna Benečija. Pri tem ko je svilena industrija že stoletja stara, se je razvila bombnažna industrija šele v novejšem času. Prve večje tovarne so se ustanovile šele od l. 1880 dalje.

Italijanski fabrikanti se izvažajo po večini v Orient in posebno v južno Ameriko. Manjšega pomena je rudarstvo. V celoti je znašala l. 1912 produkcija le 94,2 milijona lir. Najvažnejši produkt je žveplo, ki prihaja po večini iz Sicilije. Na drugem mestu stoji cink, ki se pridobiva na Sardiniji pri Iglesasi in Malifidamu.

Pomembna je tudi produkcija železne rude na otoku Elbi. V manjših množinah se prideluje še: svinec, baker, živo srebro, borova kislina, grafit, petrolej in asfalt. Črna premoga skoraj sploh ni, rujava premoga pa tudi malo, l. 1912 se ga je pridelalo le 660.000 ton.

Italija mora torej vso svojo potrebo na premogu, kriti z uvozom. Uvažja ga pa največ iz Angleške. Ruda se je prejšnje čase izvažala kot surovina in šele v najnovjšem času se vedno v večji meri podela doma. Veliki plavži so na Elbi, na Toskanskem obrežju, dalje v Napoli in na Sardiniji. Letna vporaba tujege železa in jekla je znašala l. 1912 čez 900.000 ton.

Hitro se razvija v Italiji kemijska industrija, posebno superfosfat in umetna gnojila. Ladjegradnja ni kdove kako jaka. Važno so takozvane poljedelske industrije: izdelovanje testenin, sira, mesnih izdelkov, vinskega cveta, skladnja, esenc in konserv. Tudi industrija olja in mila, dalje lesna in papirna industrija so dobro razvite.

Za tekmovalstvo na svetovnem trgu igrajo veliko vlogo delavske razmere. Delavstvo je skromno, inteligentno, pridno in spretno. Mezde so razmeroma jako nizke. Največjo oviro tvori pač pomanjkanje goriva. Toda tudi to se skuša z vedno večjo uporabo vodnih sil paralizirati. Elektrifikacija obratov, posebno v severni Italiji, je že med vojno hitro napredovala in se še vedno v večji meri nadaljuje. P.

Kupujte samo jugoslovanske izdelke!

Dragi čitatelj, če greš v kavarno, naročiš včasih kozarec malage, če piješ čaj ali pa se po obedu rad posladkaš s Koestlinovimi ali Meinlovimi kekisi ali biskviti, jutraj si kupiš kos pravega emmentala ali Chaleta, ali pa stigeš okroglega holandskega iz Eidama. Če si bolj premožen, si kupiš dunajske marmelade, Hellerjevih bonbonov, Etti-jeve gorčice, laško milo, cioccolato al latte Talmone, portugalske sardine, škotskega whiskyja, Maggi-jeve zabele, itd. Prav lahko ti našteje sto ali pa še več stvari. Ali pa ne pomisliš, dragi čitatelj, da s tem sam prinašaš svoj del k vrvi, za katero nas drži inozemstvo privezane okoli vrata?

Kozarec malage ali porto - vina, kos holandskega ali švicarskega sira, tablica italijanske čokolade, komad dunajskega biskvita ali dunajski bonbonček, vse to predstavlja toliko in toliko španski pezet, holandskih goldinarjev, švicarskih frankov, italijanskih lir, dunajskih kron, ki jih je naš trgovec moral kupiti, da plača z njimi to blago. To predstavlja toliko in toliko denarja, ki je šel po naši lastni srarnotni brezbriznosti v roke inozemskih velekapitalistov, mesto da bi ostal pri nas v Jugoslaviji lepo doma!

Ne bodi smešen, in ne reci mi, dragi čitatelj: »Saj tistih možk pet ali de-

set dinarjev ne pride v poštev!« — O, pardon, ravno tvojih deset ali pet dinarjev pride silno v poštev, kajti tisoč in tisoč delajo tako, in tisočkrat tisoč pa dela milijonkrat milijon.

Tako neumen seveda nisi, da bi si upal reči, da nimamo domačih proizvodov, ki bi bili ravno tako dobri; dobro namreč veš, da vse te našteje in še nebroj drugih izdelkov že zdavnaj privajamo v Jugoslavijo, in v čisto isti kakovosti, kot v inozemstvu. One pa, ki jih nimamo, na ne kupul, čemu bi za popolnoma nepotrebne stvari metal talcu naš denar v žep, čemu bi kupil steklenko pravega škotskega whiskyja za 320 dinarjev, če imamo doma izborne lastne likerje in žganja?

Jugoslovenci, ne čakajte, da vlada, ki je včasih vezana s trgovinskimi pogodbami ali pomisleki diplomatske vrste, v tem pogledu nekaj stori in prepove uvoz imenovanih predmetov. Uredite zadevo sami, pa takoli! Od jutri naprej, ko greste v delikatno trgovino, kar odkrito recite: »Ne, hvala za holandski sir, še manj hočem švicarskega, dajte mi našega izbornega bolnijskega, honskega ali slavonskega!« ali pa: »Ne, hvala, naše jugoslovanske sardine so prav tako dobre kot portugalske — in pa mnogo cenejše!« In tako naročite naša ružna vina, našo jugoslovansko

Zlahtno kapljico, naše kekse in biskvite... Če pa le ne gre drugače in ste prisiljeni kupiti inozemski proizvod — pa le prisiljeni, ker ga neobhodno rabite — in to le v slučaju, če se ne izde- luje pri nas, potem kupite najmanjšo mogočo množino, rekoč: »To je zlato, ki gre v tujino, da tam dela zoper do- movino!«

Naš finančni minister napoveduje boj proti draginji, priskočimo mu vsi na pomoč, vsi do zadnjega! Brani torej tudi ti, dragi bratec, naš dinar, brani ga vsak dan, ob vsaki dnevi uri. Brani ga na ta način, da mu zabraniš pot preko državne meje, da odklanjaš tuje proizvode in izdelke. Kupuj domač izdelek, tudi če ni na višini inozemskega, ker je vseeno tudi dober.

Braniti naš dinar, se pravi braniti našo državo, dvigniti naše blagostanje in našo moč!

Razno.

INOZEMSKI KREDITI IN POSOJILA.

Iz referata o inozemskih kreditih z. Curčina, ki ga je podal v društvu za ekonomijo in socialno politiko v Beogradu dne 26. decembra 1923 posnemamo sledeče:

Najprej je g. Curčin opisal novčani trg in denarne zavode v Švici, ki pridejo v poštev za inozemska posojila in kredit, ter pride do zaključka, da bo ta denarni trg v omenjene svrhe povoljen šele čez eno leto. Politična atmosfera za posojila je najbolj povoljna na Francoskem, pač pa je za izvoz francoskega kapitala iz zemlje, potrebno posebno dovoljenje ali vsaj kontrola vlade. Gleda se namreč predvsem na to, da se zaposli predvsem domača industrija.

Na Angleškem je veliko bank, trgovcev in drugih velikih firm, ki interesirajo našo državo, toda oni ne poznajo dovolj naših prilik, ali pa jih poznajo le od slabe strani. Propaganda od naše strani je lako slaba. Večina, kar se od nas izve, prihaja iz nam neprijaznih, da nam celo sovražnih virov. Mi imamo zveze z inozemstvom samo potom naših diplomatskih zastopnikov. Le z Dunajem in Budimpešto imamo direktne zveze.

Končno pride g. referent do zaključka, da ne preostaja drugega kot edino državna garancija, ali bolje rečeno državno posojilo. To zopet ovira najprej Bleerovo posojilo v Ameriki, ki ni še likvidirano, dalje naše druge državne rente, ki notirajo 40, 50 ali 60 odstotkov od nominalne vrednosti. Zato se ne more še misliti na emisijo novega posojila. Inozemci bi raje kupovali stare državne papirje po 40 odstot., kakor da bi podpisovali novo posojilo z emisijskim kurzom po 80 ali 100 odstot. Najprej je treba torej obrniti pažnjo na kurze naših rent v inozemstvu. Tudi zakon o moratoriju ovira. Po tem zakonu se namreč regulirajo predvojni dolгови naših trgovcev, na Angleškem po kurzu 26 Din za 1 angleški funt. To vedo vsi Angleži in ne zahtevajo toliko hitrega izplačila, kolikor pravljjen aranžma, ki bi bil utrjen po medsebojnem sporazumu. Pokazati je treba dobro voljo. Tudi dolгови tulim liferantom ovirajo zaključek novega posojila. Poslednji vzrok je sedaj nekoliko ublažen, ker je naš finančni minister v zadnjih 6 mesecih likvidiral 150 milijonov Din starih državnih dolgov v inozemstvu.

Za poedine kredite in posojila v inozemstvu je najbolje, obratati se v začetku vsacega leta. Koncem leta je trg manj likviden.

Najbolj se interesirajo v inozemstvu za ona naša podjetja, ki se najbolj rentirajo, n. pr. lesno industrijo. Radi bi prišli do njih z odkupom enega dela akcij, to bi pa bilo v narodnem oziru jako opasno za ta podjetja.

Ker ni še upati skorajšnjega izhoda iz te denarne krize, ne preostala drugega, kot obratati se na tuj kapital. Samo sporazumeti se je treba o obliki kredita ali posojila in o garanciji. Med tem pa je treba na vsak način izvesti energično akcijo, da se inozemstvo točno informira o naših razmerah in prilikah.

VALUTNA REFORMA NA REKI.

Vojaški guverner, general Giardini, je izdal važno odredbo ličbo se jugoslovanskih kron prvega žiga. Po tem odloku ne smejo banke in kreditni zavodi vršiti dale denarnih operacij z jugoslovanskimi kronami prvega žiga ter morajo vladi predložiti letne bilance zadnjih petih let in finančni položaj do konca decembra lanskega leta. Razun tega morajo naznaniti, kakšno je bilo stanje blazine na koncu lanskega leta, označeno v litri, reških kronah in jugoslovanskih kronah. Ti podatki se morajo vročiti vladi tekom februarja. Vlada si pridrži pravico, da lahko zahteva vse potrebne informacije in pravico, da se lahko prepriča o resničnosti navedenih podatkov.

KINO MATICA

28., 29., 30./I.

Prekrasna stambulska prosjakinja

Drama v 7. del. v gl. v. krasotica

PRISCILA DEAN.

Vedno zadnje novosti

SAMO

Šelenburgova ulica 3

Gričar & Mejnač.

Naš preljubi oče in ded, gospod

Anton Krejči

trgovec in hišni posestnik v Ljubljani

je danes 26. januarja 1924 popoldne ob četrt na tri po kratki bolezni, previden s svetotajstvi, mirno zaspal v Gospodu.

Po življenju, polnem dela do zadnjih dni, Ti boji sladek počitek!

Pogreb bo v ponedeljek 28. t. m. popoldne ob polu 3. uri iz Wolfove ulice h. št. 5.

V Ljubljani, dne 26. januarja 1924.

Rodbine:

Anton in dr. Viljem Krejči,
Adolf Arko in Fran Milčinski.

Brez posebnega obvestila.

Ceneno češko posteljno perje!

Kilogram sivga na pol (eufano perje) Din 60.—, polbelo Din 75.—, belo 85.—, boljše Din 95.—, fino na pol puh 145.—, fino Din 175.—, najfiner Din 220.—, bel puh Din 370.—, snežno-beli puh Din 445.— franko in carine prosto proti povzetju. Neugejajoče se lahko vrne. Vzorci zastoj, Moogo priznanj in naknadnih naročil.

Razpošiljalnica posteljne perja
SACHSEL & Co, Wien XIV., Gelbelgasse 9/6.

Večja množina časopisnega papirja

na prodaj.

Kje, pove uprava lista.

Jadranska banka, a. d. Beograd

Delniška glavica: Din 60.000.000.— Rezerva Din 32.515.000.—

Podružnice:

Bled
Cavtat
Celje
Dubrovnik
Ercegovci
Jelsa

Jesenice
Korčula
Kotor
Kranj
Ljubljana
Maribor

Metković
Prevalje
Sarajevo
Split
Sibenik
Zagreb

Amerikanski oddelk.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK, Cortlandt Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davščino vred.

Gmotno slabšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Peč,

iz litetja železa, velika, pripravna tudi za večje prostore, prodaja po cenah BOLE, Krsnikova ul. 6 v Ljubljani.

Rivši drž. nameščenec

z večletno prakso pisarniškega rudarskega obrata, star 38 let išče primierne službe pri kakem premogovniku ali tovarni, eventualno službo občinskega tajnika.

Lita peč,

železna „Jasper“ se prodaja v Pražakovi ul. 11 podprti, desno.

Harmoniko

štirivrstno trvdke Lubas prodaja G. Stefan, Trst v Rožno dolino 84

Trgovski uradnik

književodja bilancist, z večletno prakso, versiran v vseh pisarniških poslih, želi spreminiti svoje sedanje mesto. Cenj. ponudbe pod „Zanesljiv“ na upravo lista

Važno

za žene in neveste! Iskalje se vsakovrstna salonska garderoba za dame in gospode najmodernejše vsakovrstne tolete po meri. Cene znatno znižane. — Strankam, ki prenosijo blago same, lista potreba. — Brata Brunske, Ljubljana, Židovska ul. 5

Krasen kratak glasovir

prodaja poceni Korošec, Rimske tolike.

Sobo,

z dvema posteljami, lepo mobilovano, s posebnim vvhodom in električno razsvetljavo iščeta dva gospoda. Sobe v sredini mesta imajo prednost. Pisarne ponudbe pod „OTON“ na upr. lista.

Ljubezni želja

gospodična v cvetu mladosti, neomadeževane preteklosti, globoke duše in vesele narave se želi seznaniti v svrhu skupnih ciljev z mladeničem, inteligentnim, istega značaja. Pisarne ponudbe pod šifro »Hrepenenje« na upravo lista.

Za mlado

lepo gospodično, prijetne, simpatične zunanosti, z malo telesno hibo, vendar z milijonskim premoženjem se išče naobražen gospod v 35—45 letu, lahko tudi brez premoženja. Pisarne ponudbe pod »Diskretna« na upravo lista.

Pekovskega vajenca

se sprejme pod dobrimi pogoji pri Matiji Senekar, pekovski mojster Slatina — Radenci.

Kupim

za večjo trvdko bukovega, smrekevega in borovega lesa, lupljenega 0-10 do 0-25 srednjega premera, ali odrezane dolžine 1-20 do 3 m za rudnik. Ponudbe na poštni predal 65, glavna pošta Maribor.

Zobotehnika

le prvovrstno moč sprejemem tako, Ponudbe na: Dr. J. Obiak, zobozdravnik, Ljubljana, Miklošičeva cesta.

Raznovrstni sir

na drobno in debelo kupite vedno najceneje v mlekarini IVAN KOS, Bohoričeva ul. 28.

Državni uradnik

star 29 let, čedne zunanosti in trdnega značaja, ki izstopi v kratkem iz drž. službe, se želi priženiti najrajši na deželo h kakšni trgovini ali večjemu posestvu. Vdovec z enim ali dvema otrokoma niso izključene. Le resne ponudbe do 10. januarja pod „Blago srce“ na upr. lista.

Mlad doktor

s stalno službo želi spoznati iskreno, značajno in zdravo mladenko, najrajši ljubljanko, gospodinsko navdahnjeno in s primernim premoženjem. Ponudbe pod šifro „Janez“ na upr. lista.

Prodaja se

po zelo nizki ceni 1 vrtni stroj na pogon, vrta velikost luknj do 50 mm, še malo rabljen, sposoben za vsako večjo ključavničarsko delavnico, 1 strojno za železo, dolžina 2 m, uporabljiva za vsakega mehanika ali ključavničarsko delavnico. Ogled in cena pri g. Frano Šmaideku, ključavničarstvu, Jesenice

Vajenec

za izdelovanje štampilj iz kavčuka, kateri ima že v tem delu malo prakse, se sprejme. Ponudbe pod „Štampilja“ na Alojz Ma Co, Ljubljana.

Potnike

in lokalne korespondente v vseh krajih išče za posebne časopisne novosti pod „Samo provizija št. 31“. Oglasni šifro Voršič, Maribor.

Kdor hoče

biti preskrbljen s prvovrstnim dalmatinskim vinom na malo in veliko, naj se obrne na Gracel Marini, Loke 54, Tihovlje L. Istotako nudim 200 ml dalmatinskega „Opolo“.

Maček

tam za vodo ni znao le po političnih posetih in sestankih, ne samo po originalnih njegovih gostih, temveč tudi po svojih kuharskih sposobnostih. Vsako nedeljo dopoldne dobiš tankaj za nekaj par na laški način pripravljene la. vampa, za katere bi se sam Bog ponižal s nebes. Za staromestne Kranjce pa je vsak četrtek na raspolog pristen ričet, kakršnega še ni okusilo človeško grlo. Kdor hoče vedeti, kaj in kako se pravi dobro živeti, naj se potrudijo vsako nedeljo na vampa, v četrtek pa na ričet v gostilno „M A Č E K“. Cankarjevo nabreke.

V nakup špecerlijskega blaga se priporoča trvdka

Kovačič & Japelj

Ljubljana :: Kongresni trg 19

Cene nizke!
Potreba točna in solidna!

(v hiši Uršulin. samostana).
V zalogi vedno sveže blago po najugodnejših cenah.

Najcenejše nove in rabljene

pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih računalnih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6./1.

Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

RAZPRODAJA

ves teden vse zalogo trakov po tovarniških cenah.

M. Horvat, Stari trg 21

IV. JAX in sin

Ljubljana

Gospodstevski c. št. 2

priporoča svoje bogato zalogo

pisalnih strojev

„ADLER“ in „GRAMIA“

šivalnih strojev

za rodbine in obrt ter

voznih koles

Styria — Dürkop — Orožno kolo (Waffenrad).

: Ceniki zastoj in franko. :

PARNA PEKARNA

VILJEM BIZJAK

ima

sveže pecivo

VSAK DAN POPOLDNE

OB 14. IN 17. URI

Kože divjačine

lisice, kune, dlhurje, vidre, zalce l. t. d.

kupujem neposredno z Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja dalje zbiram v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske L. z.

Zagreb: Lavosl. Wohlmut, Ilica 82.
Sarajevo: Jokić i Rosić.
Bos. Novi: Ibrahim Memić.
Beograd: J. Fischer (Hotel Petrograd).
Tuzla: Braća Antić.
Skoplje: Jeruham Karlo sinovi.
nadalje v Ljubljani, Nišu, Gospiću, Sofiji in Trstu.

Lovinc: Mate Kovačević.
Banjaluka: Mile Janković.
Kotor: Borislav Maksimović i dr.
Sušak: Hermann Lederer.
Niš: Mato Stipčić.
Nikšić: Lazar Madić

MAVRO FISCHER, Sisak, telefon broj 66, 30 in 61.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUZNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVA Din 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovska.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

Telefoni: 139, 146, 458.